

WELLCOME
HISTORICAL MEDICAL LIBRARY

JOHANNIS DOLÆI
TRACTATUS NOVUS
Nunquam antehac editus
DE FURIA
PODAGRÆ
LACTE
Victa & mitigata,

Propriâ experientiâ conscriptus.

AMSTELODAMI,

Apud JANSSONIO WAESBERGIOS.

MDCCVII.

ILLUSTRI
ET
MAGNIFICO
VIRO, DOMINO

NICOLAO GODÆO,

JCTO. CONSUMMATISSIMO, SERENISSIMI HASSORUM PRINCIPIS DOMINI CAROLI I. CONSILIARIO INTIMO, ET CANCELLARIO MERITISSIMO, FAUTORI AC PATRONO SUO DEBITA OBSERVANTIA COLENDO.

ILLUSTRIS & MAGNIFICE

DOMINE.

UM eoſdem prorſus threnos aliquando mecum cantilles, à tortura pedum ita victus & vinctus, quid artis, ſeu præſidii ego hactenus bono cum ſucceſſu adhibuerim, latiùs hîc enarrare volui. Suſcipe libellum, rationibus & propriâ experientiâ ſuffultum *Tuà*, i. e. benigna fron-

fronte, & patere, ut cum *Georgio Bartoldo Pontano à Braitenberg*, Ecclesiæ Metropolitanæ Pragensis Præposito, pura mente, καὶ μετὰ φωνῆς, ut audiat hospes, triumphum Podagræ decantem. Etenim si ventri bene, si lateri, *pedibusque* tuis, nil divitiæ poterunt regales addere majus, dicente Venusino Poëta. Dices fortè, istæne meditationes sub tormentis enatæ? Noli mirari. Sanè Vir magnæ eruditionis *Erasmus*

è cubili Podagræ, quicquid legi meretur, expromsit: in morbo sanior, quàm bona valetudine. Quod pulcra monumenta eruditorum Virorum Podagræ debemus? sani operam damus negotiis, & si quid erit, temere effutitur; ægri studiis & contemplationi. Et quicquid emissum tunc fuerit, lucernam sapit, & castum est, censente *Cardano in Podagræ encomio.* Ævum mane; at hic dies TE qui nobis dedit!

dit! Hunc ego & gaudiis mentis & verborum honoribus per multos annorum recurſus Tecum opto celebrare. Scripſi Caſſellis anno 1705. Calendis Januarii.

MAGNIFICENTIÆ TUÆ

Ex aſſe

Johannes Dolæus.

CORDATE

LECTOR.

Etus tintinnabulum in Schola Asclepiadea dependens, & ubique personans:

Tollere nodosam *nescit*
Medicina Podagram.

At quidni sanet ille, qui percutit? Difficulter equidem & improbo prorsus labore, fauste tamen aliquando, curatur, si Medicus præsidiis & con-

consiliis munitus animose accedat, & βασανασραγάλην σφυροπρησιπύραν καὶ ἄγρυπνον istam furiam suaviter demulceat, omniaque obstacula feliciter averruncet. Quid solum lac, ô & præsidium, & dulce decus meum! dextrè cautéque usurpatum effecerit, non sine tripudio latiùs exposui in tenui hoc codicillo, quem bonâ mente, abs experientia sic edoctus, nunc Tibi offero. Lege & cense. Scripsere Hieronymus Cardanus, *Mediolanensis*, Bilibaldus Birckheimerus, *aliique* enco-

 mium

mium Podagræ, *ego* præconium lactis *meditatus ſum in profliganda hac furia. Experto crede Ruperto! Deus te ſervet! Sic ſervabere æternùm. Dabam* Caſſellis, anno 1705 Calendis Januarii.

A M-

AMPLISSIME

ET

EXCELLENTISSIME

VIR,

Fautor & Collega honoratissime.

TRactatum, quem de Lacteâ Cura adversus Podagræ furorem conscripsisti, magna cum animi voluptate periegi, eruditionis multijugæ plenum, & Te Authore dignissimum. Impensè autem

doleo proprios in corpore cruciatus, & immanes quandoque ab hoſte hoc inſultus, anſam dediſſe Tibi, calamum contra hunc ipſum ſtringendi, quamvis hinc, non ægrorum ſaltem Turba à ſimili detentorum malo, ſed Medicorum quoque Chorus, multum omnino Tibi debeant, quod auxilii levamen certum afferentis, longa tuapſe experientia, copiam ipſis facere, ſimulque naturam geniumque

que & fontem mali tam atrocis, cum vera auxiliandi methodo, continuatis lucubrationibus experimentisque multivariis indagare & communicare voluisti. glandularum equidem, circa juncturas articulorum multa seriè consitarum præsentiam dudum suspicatus fui, quam tandem Clarissimi Havers industria singularis in apricum magis produxit, egoque in publicis privatisque Cadaverum tum humanorum, tum

tum aliorum quoque animantium, sectionibus sæpius demonstravi, juxta vero persuasus sum è partium membranearum tendinearumque teneriorum ossa pariter ac musculos integentium, ac concomitantium, porulis seu totidem orificiolis serum lubricans stillare, quod ubi acrimoniam insolitam acquirit, doloribus vagis atrocibus ut plurimum velificatur, de quibus etiam in isto Tuo scripto erudi-

ta

ta verba facis: lactis autem uſu pertinaci, dum ſpicula & gladiolos inimici tam ſeveri eludi atque everti poſſe ſcribis, vel proprio exemplo edoctus, Medicorum primatum, qui eandem hac in re ſententiam tecum fovent, numero meritò accedis, ex Celeberrimo νῦν ἐν ἁγίοις Wepfero noſtro ſæpius inaudivi Illuſtriſſimum Comitem de Furſtemberg Doneſchingæ degentem, repetito ſtudioſè lactis uſu, quem ipſi ſuaſe-

rat,

rat, contra furêntis Podagræ insidias se feliciter obmuniisse: Pariter Augustissimos Principes ac Duces alios nominare possem, qui ad enervandam hostis hujus ferociam, lactis perpetuantem usum sibi commendatissimum habent: Ast cur glucas athinas portarem? propria tuâ experientiâ præstò est, & quicquid difficultatis superesse posset in cautelis, quas prudenter & ingeniosè adjecisti, oppido satis est ex-

ercussum, inde à divino Numine impensè tibi precor, ut percepti jam levaminis incrementum indies sentias, & corpore non minus quàm animo vegetus, scriptis tuis utilissimis, eruditum Orbem ditare porrò pergas. Vale Celeberrime Vir & amare perge

Excell. Nominis Tui

Studiosissimum

Scripsi Cassell.
5. April, 1705.

Jo. Jacobum Harderum. Med. D. & Prof. Basil. Com. Pal. Cæsar. ac Diversor. S.R.I. Principum ac Comitum Consil. & Archiatr. Acad. Leopold. Imperial. Adj.

NOBILISSIME

ET

EXCELLENTISSIME

VIR.

On possum præterire quæ scribis de Experimento lacteo, quo furorem Podagræ mitigatum & curatum testaris: nondum accepi librum promissum multumque desideratum. Anglia applaudit methodo huic lacteo, & specimina extant non pauca de felici, quem post se

ſe reliquit, effectu, præſertim in illis, (quorum numerus valde exiguus) qui in curſu ſemel cœpto pergunt, multos ante annos Tractatulus Anglicè conſcriptus hic prodiit, Viæ Lacteæ nomen pro Titulo gerens; Hoc verò tempore nova emergit Methodus, ex qua multum levaminis ad patientes redundaſſe ſunt qui crepant. Coquunt ſcilicet rapas, & ſuccum expreſſum bibunt conſtanter, & partes ſolidiores comedunt, abſtinentes inſuper omni alio cibo potuque, quocunque nomine veniant, per

qua-

quadraginta & unius dierum ſpatium. Quod ſi hæc vulgaria, & ex trivio arrepta Medicamina ſuperent tot laborioſas Chymicorum præparationes, & Galeniſtarum compoſitiones ſimplicibus pretioſis & innumeris conflatas, Eheu quantum inde opprobrii in Medicorum derivabitur negotium. Congeſſi nonnullas Animadverſiones circa Materiam Medicam Londinenſem, & præparationes inde confectas, quas, cum meæ eſſent vices, coram Societate Regia legere tenebar. Demonſtrabam inter alia, quod fa-

mi-

migeratissimus lapis ille Bezoardicus Orientalis, vix dignus reputandus ut patienti exhibeatur, cùm appareat illum omni virtute destitutum, & instar Capitis mortui censendum esse. Quibus hac vice concludo, Teque divinæ tutelæ etiam atque etiam commendans, permaneo Vir Excellentissime Nobilissimi Nominis Tui

Londini 22. Januarii, 1705.

Perpetuus Cultor,

FR. SLARE.

TRACTATUS
DE
PODAGRA.

CAPUT PRIMUM.

ANtequam autem hanc curandi methodum communicemus, B. L. præmonendum duximus, ne tibi persuadeas, ac si hic plane nova tradere velimus; antiquissima enim tàm à veteribus quàm modernis, circumstantiis saltem quodammodo variantibus, sæpe in usum vocata proponere de recenti experientiâ confirmare hic nobis proposuimus. Consistit hæcce nostra curandi methodus

in debito uſu *potus lactis* per annum & amplius continuato; mirabuntur forte non pauci, cur methodum jamdiu notam, à plurimiſque Medicis impugnatam, Arthriticiſque tanquam ſummè noxiam, mortemque accelerantem diſcurſum, jam demum iterum in uſum vocare conemur. Verum enim verò experientia certiſſima pariter ac ratione freti, divinum hoc remedium ex ſingulari gratia divina in ſolatium tam crudeli morbo affectorum conceſſum hic communicare, ac confirmare; utque alii pariter inde emolumentum conſequi valeant, deſcribere voluimus.

§. 2. Inter illos autem qui antiquiſſimis temporibus hujus non ſatis laudandi remedii mentionem fecerunt, primas tenere videtur Author limati judicii *Cornelius Celſus quid libr. de Me-*

di-

dicin. 4. *Cap*. XXIII. de manuum & pedum articulorumque vitiis, quæ in Podagricis Chyragricisve esse consueverunt, agit, inter alia sic scribit. Quidam etiam cum asinino lacte poto ex toto se eluissent, in perpetuum hoc malum evaserunt. Quidam cum toto anno à vino mulso, venere sibi temperassent, securitatem totius vitæ consecuti sunt. Postea & nostris temporibus *Celeberrimus Joh. Georgius Greiselius* eruditissimum de *cura lactis* conscripsit opusculum, ubi varia curiosa, ac scitu dignissima circa usum lactis traduntur. Sic & *Vir* ob singularem peritiam medicam, dum viveret non satis laudandus D. *Jacob Sachsius* communicatam sibi à Generoso Barone methodum circa lactis usum inseruit *Tom.* 1. *Eph. Medic. German.* ubi varia eleganter concinnata

experientiaque confirmata communicantur. Tandem & *Celeberr. Waldschmidius* b. m. elegantem edidit disputationem de Cura lactis Podagricorum solatio, ubi quoad curam cum supra laudato *Greiselio* & *Sachsio* convenit. Sic & nos nuper per literas ab Amico communicatas, & à Nobili Gallo quodam, qui ipsemet cum aliis per longum temporis spatium sævissimos Arthritidis dolores sustinuerat, jam autem usu lactis per plures annos curato, absque Arthritide & bene valente conscriptas, magnam potus lactis efficaciam mirabundi percepimus, unde nos & hic *Cassellis* hujus usum pluribus Arthriticis suasimus, qui omnes, regulis circa usum divini hujus remedii necessariis ritè & exactè observatis, optimè se habent, adeò ut quidam antea ferè contracti, jam iterum incedere, imo saltare

re queant, uti inter alios miram hanc efficaciam hic *Cassellis* in se expertus est *Generosissimus Dn. Colonellus Nicolaus Dumont*, qui non nisi graculis incedere potuit, & quasi plane contractus evaserat, quum autem jam per annum & dimidium se diætæ huic severiori adstrinxisset, nunc à cura hac ita fuit immutatus, ut jam ubique sine baculo incedere possit, variaque longinqua itinera absque ullo incommodo hactenus facere potuerit. In gratiarum actionem Præfectus cornua vaccæ tanquam nutricis suæ inaurari curavit. Sic & egomet jam per annum & ultra à Podagra immunis vixi, alias per 16. annos ter vel quater annuatim miserè excruciatus fui; Præfectus quoque Sabbaburgensis *Dn. Hast* eodem remedio restitutus est, per vitæ cursum paroxysmi mitiores ta-

men iterum rediere. Necessarium ergo hic duximus epistolam supra laudatam ex Gallico in latinum sermonem versam hic apponere, ac postea regulas, quæ in usu lactis necessariæ sunt, communicare, & tandem hanc curandi methodum in demulcenda & expugnanda Arthritide convenientissimam esse, nullam noxam, si ritè adhibeatur, causare, firmissimis rerum principiis demonstrare conabimur. Epistola supra laudati Galli ad Consiliarium Hassiacum *Dn. de Collet* perscripta sic se habet:

--- *Nobilissime Domine,*
Amice Charissime.

Nil magis nos delectat, quam si desiderio Amicorum nostrorum Arthritide laborantium, quoad administrationem diætæ, qua Dn. *Marchio de Bougi*, Dn. *de Chamar* & ego usi sumus, ut ab Arthritide sublevaremur, satisfa-

facere queamus. Scias ergo, quod lac hunc in finem adhibitum fuerit vaccinum, quod in usum vocamus, quando lactariæ illud tam manè quam vesperi apportare placet, omne artificium, quod in assumtione potus lactis adhibemus, in hoc consistit, ut tam calide, in quantum absque læsione sorberi & comedi queat, assumatur, cur autem dicamus, nos lac partim resorbuisse, partim comedisse, in causa est, quoniam tam statim, quàm mane è lecto surgimus, bonam lactis quantitatem catino infusam calide sorbemus, & lac quod nobis tempore prandii & cœnæ apportatur, comedimus cum pane tenerrimo bene elaborato, ac levissimo, qualem pistores vendunt, quem dissecamus in parva frustula & lacti bene calefacto immittimus. Et hoc est totum quod callemus mysterium. Pa-

tientes bonum ſibi ab hac cura promittere poterunt eventum, ſi per menſem; durante nimirum hac curâ diætetticâ: aut ad minimum transactis menſibus duobus lene quoddam purgans aſſumant, uti & nos fecimus, regimenque circa diætam ita tenuimus, ut nullum vinum potaverimus, nilque comederimus, niſi quaſdam placentulas farina, ovis & ſacharo confectas, quas *biſcuit* vocant, uti & fructus quoſdam dulces tempore æſtatis uti fraga, ſed ſpecialiter ribeſia comedere non licuit: cæterum ſemper lacti, quod aſſumſi, nullum ſacharum admiſcui. Cæteri, qui unà nobiſcum diætam hanc lacteam adhibuere, ſacharum lacti admiſcuerunt, neque malè ſe inde habuere. *Marchio de Bougi* ante prandium doſin oculor. cancr. cum lacte aſſumſit, dicens: quod hoc impediat, ne aci-

acidum generetur in stomacho; sed neque *Dn. de Chamar*, neque ego hoc remedium adhibuimus, omnes nos tres per primum annum diætam hanc lacteam ritè in usum vocavimus: tandem nobis indicatum fuit, quod jam possemus edere pisces, gulæque indulgere alimentaque pro lubitu mutare, quod & fecimus tàm hic, quàm alter unus magis, alter minus, & quidem plerumque sine ulla noxa. Hic inserendum duco, nimirum exactis novem vel decem mensibus, quibus diætam hanc lacteam in usum duxeram, stomachum meum admodum debilitatum fuisse, unde constitui post lac assumere vinum, & ebibi vitrum vini post singulum prandium & cœnam, immisique crustam panis usque benè mollesceret: quod per longum tempus in magnis mihi erat deliciis, successu verò tem-

poris, quum ſtatum ſanitatis obſervaremus meliorem, auſi ſumus edere & bibere cum noſtris Amicis planè uti alii, hoc tàm egregiè ſucceſſit, ut uſque in præſens tempus lacte quidem ordinariè vivamus, verum neque unus, vel alter noſtrum reformidavit prandere vel cœnare ſemel, bis vel ter per ſeptimanam cum Amicis noſtris, & poſteà ad lac noſtrum revertimur, quaſi nihil peregiſſemus, & per Dei gratiam mirabiliter penè nos habemus. Hoc quidem non dicimus: Arthritidem nullo nos amplius tempore affligere; nam ſi hoc diceremus, magnopere hallucinaremur, nam contrarium obſervavimus in Perſona *Marchionis de Bougi*, qui, in quantum recordamur, bis vel ter Arthritide correptus fuit, & quidem haud parvâ violentiâ, ſed tàm ille, quàm ego cognoſcimus,

mus, magnam esse differentiam, laborare saltem bis vel ter Arthritide spatio novem aut decem annorum, quam perpetuo & continuo morbo isto atroci affligi, lectoque affigi, uti nobiscum comparatum erat, præprimis cum *Marchione de Bougi*, quem vidimus, cum annum trigesimum sextum ageret, lecto semper affixum, neque se movere valentem: præterea digiti pedum & manuum ipsius admodum nodosi erant, & quando nodi isti aperiebantur, materia quædam cretacea exire solebat, loco quo in præsentiarum jam it, redit, & quidem adeò ut ne quidem dici queat, ullam remansisse infirmitatem; pro vera aliquis hoc meritò haberet resurrectione, si quis ipsum tempore quo ægrotavit, viderit, & jam in statu præsenti iterum intueatur. Quantum ad me & *Du. Chamar* attinet, qui

ætate paulo provectiores ſumus, in quantum ætas noſtra permittit, optimè nos habemus. Hoc quidem verum eſt, nos certis anni temporibus, præſertim ſi tempeſtates & lunæ phaſes mutantur, ſentire, aut potius nobis imaginari ſentire quoſdam dolores obſcuros, ſeu vix ſenſibiles circa juncturas & alia membra, quæ Arthritis antea invadere ſolebat. Verùm ſi pauliſper ambulamus, ejuſmodi ſymptomata facile diſſipantur. Tandem quid ſupereſt, jam transactis ſeptem annis, à quo tempore curam hanc diæteticam in uſum vocavi, pariter uti *Dn. de Chamar*, ab hoc tempore neque ille, neque ego ita Arthritide afflicti fuimus, ut ne per unicum ſaltem momentum coacti fuerimus propter Arthritidem in lecto decumbere, aut nos in domo continere. Et mirandum, antequam

quam lac in uſum vocaverimus, licet Arthritide continuò non fuerimus afflicti, interim ſpeciali quadam membrorum debilitate & infirmitate obruti fuerimus, quæ nos in eundo impediebat; & ſi fortè pedem non rectà collocaremus aut pauliſper allideremus, dolores vix ferendos ſentiebamus: cum jam è contra in præſentiarum tàm firmiter incedamus, ac ſi nulla Arthritide unquam laboraſſemus. Etſi hoc quidem verum ſit, Dn. Marchionem & me per longum tempus abſque ulla manifeſta mutatione potum hunc lactis adhibuiſſe, ſed poſtea dolores, qui nos torquebant, magis magiſque imminuebantur, & vires amiſſæ reſtituebantur; per longum autem tempus lacte utendum, ut temperamento ſeu vigori noſtro naturali tempus & otium concedatur ſe corrigendi, ſæpe etſi

diæta

diæta hæc lactea per 6 menſes vel annum integrum adhibita fuerit, interim patientes pedibus abſque doloribus firmiter incedere quandoque nondum valent; verùm ſi vires ſemel recurrere inceperint, de die in diem augmentabunt, hinc minimè ob infirmitatem non tàm citò evaneſcentem ſpes reconvaleſcendi abjicienda. Quod purgationem & humorum evacuationem concernit, ſi fieri poteſt, inſtitui debet ſingulo menſe, luna decreſcente; nam purgatio admodum neceſſaria eſt. Quod ad me in ſpecie attinet, accuratiſſime primis diætæ noſtræ 7. vel 8. menſibus purgationem inſtitui, poſtea autem illâ defatigatus ceſſavi. Hic accipe methodum, quâ uſus ſum, quam hic adjungo, & unde optime me habui, poſtea autem ſenſim remiſi, & per Dei gloriam nullam noxam in-

de

de contraxi. Præſenti tempore, uti jam ſumus conſtituti tam Dn. *Marchio de Bougi*, uti & ego, nil aliud niſi patinam lacte calido repletam tempore matutino, cùm ſurgimus, ſorbemus: reliquo vero diei ſpatio bibimus & manducamus omnino uti alias facere ſoliti eramus. Hoc quidem verum eſt, ſæpius nominatum *Marchionem de Bougi* ſpatio octo annorum, poſtquam lac in uſum duxerat, variis annis diverſos quoſdam inſultus arthriticos, verum leviſſimos, toleraſſe; ſed quod ad me ſpectat, nullos prorſus in me obſervavi, niſi quod aliquando diverſo tempore in mutatione tempeſtatum, & quandoque lunæ decremento ſpecialem quendam torporem, debilitatem in genibus & juncturis ſenſerim, quaſi Arthritis me eſſet invaſura; verum, Deo ſit laus, per nul-

nullum momentum inde ægrè detentus fui; tàm facilè enim diſſipatur, quam facilè acceſſerat. Quod purgationem concernit, ſequenti modo inſtitui debet:

℞ *Scammon.*
Turbith. alb.
Hermadact.
Fol. S. Mund.
Salſapar.
Cinam. Sachar. a ℥j.

Pulveriſentur omnia exactè, & per cribrum tenuiſſimum cribrentur. Omnia hæc bene pulveriſata debent dividi in doſes 7. æquales, de quibus, quando purgare placet, unam aſſumere poteris, poteritque aſſumi cum vino albo aut juſculo carnium; ſemel enim purgandum per menſem, præſertim luna decreſcente: quando autem bis aliquis purgare avet, hoc faciendum prima vice, quando luna in ul-

timo

timo ſuo quadrante eſt conſtituta: ſecunda vice autem ultimo die hujus quadrantis, purgatione aſſumta, reliquo diei ſpatio lacte, uti ordinario facere conſuetus eram, uſus ſum; primis ſeptem vel octo menſibus obſervavi, quod ab uſu lactis ſtomachus meus multum debilitatus ac labefactatus fuerit, quod me tandem impulit, ut auſus fuerim poſt ſingulum prandium vitrum vini rubri aſſumere, & hoc optimè mihi ceſſit; & ſic ſemper continuavi, ſicque levem quandam recreationem captans, expectabam non ſine impatientia uſque lac meum fuerit aſſumtum, ut me ſic, dum cruſtam panis, quam hanc ob cauſam diligenter mihi obſervabam, inque ſupra dicto vino macerabam & comedebam, reliquumque vini ſuperbibebam, reficere potuerim.

CA-

CAPUT II.

§. I.

HUc uſque Nobiliſſ. viri literæ ſe extendunt, in quibus plurima ſcitu digniſſima circa genuinam applicationem diætæ hujus lacteæ continentur, ſimulque de ejuſdem miranda efficacia, experientia, cui contradici nequit, quam in profliganda Arthritide poſſidet, in quibuſdam Nobiliſſ. Viris Arthritide ſummè debilitatis, ac poſtea curatis, diſſeritur; placet & hinc noſtram methodum circa diætæ hujus lacteæ ſaluberrimæ uſum, quâ & hic Caſſellis haud pauci ſummum Arthritidis levamen, & quaſi totalem remiſſionem conſecuti ſunt, hic apponere. Quicunque ergo bonum ſucceſſum Arthritidiſque remiſſionem ab hac cura expectat, ſequentia ut ob-

obſervet, neceſſe habet. Nullus corpore nondum præparato diætam hanc lacteam in uſum vocare debet. Diſponendus erit patiens ratione diætæ, antequam cura inchoetur, per menſem, vel prout cujuſcunque corporis diſpoſitio requirit, intra hoc tempus exactiſſimam obſervare debet diætam, nulloſque cibos ſalitos, fumo induratos leguminaque, aut potum auſterum, acidum, fœculentum aſſumere debet patiens, ſed potius ipſi tunc licitum erit, quamvis parcè comedere carnem pullorum gallinarum, caponum, perdicum, vitulorum, hædorum &c. Potus ſit tenuis, uti cereviſia benè fermentata, vel decoctum hordei ſeu lignorum, quamvis & interdum vitrum vini Moſellani vel Gallici, nullo acido infecti, in prandio concedi queat, ſic & juſcula avenacea, hordeacea, &

ex jure carnium, præſertim caponum & gallinarum, confecta proderunt. Interim ſibi quis caveat, ne in aſſumendo tam cibo quàm potu mediocritatis limites transgrediatur; præſtat enim hic magis in defectu, quàm exceſſu, peccare; ex nimio enim infarctu ciborum cruditates, flatus, humores acidi generantur, unde multa mala propullulant. Hinc quoque neceſſe erit per menſem bis vel ter *tinctur. Jalap. vel Elix. propr. Rhabarbarino, pilulisve idoneis purgantibus, uti ſunt Arthriticæ, Maſtichinæ*, &c. alvum provocare, ut viſciditates à cibis male digeſtis ſæpe exortæ educantur, ſtomachuſque ad lac ſuſcipiendum & digerendum eò habilior evadat. Noſtro judicio convenientiſſime prima vice, primo die menſis, quo quis ſe ad lacteam hanc curam inchoandum diſponit, ſecunda vice,

quan-

quando quis jam per aliquot ſeptimanas diæteticè vixit, & ultima vice ultimo menſis die purgatio erit inſtituenda: poſtquam autem officium peregit, i. e. agere alvumque ſtimulare ceſſavit, tunc quis *ocul. cancr. ppt. aut C. C. ppt.* ℥j. aſſumere debet, præprimis ſi humores acidi in primis viis adhuc lateant. Cæterum & hoc monendum, uti primo menſe, ita & in conſequentibus, ubi jam quis de facto curam hanc lacteam inchoavit, omnia animi pathemata (præſertim triſtitiam, iram, imò & Venerem) tanquam ſummè noxia vitanda eſſe, & quidem Venus, antequam annus diæteticus peractus fuerit, & vires & firmitas corpori acceſſerint, non temerè exercenda.

§. I.

Omnes, qui morbis Arthritide nonnunquam complicatis labo-

borant, ut ſcorbuto, ſcabie, Cacochymia, calculo renum & veſicæ, malo hypochondriaco, lue venerea, aliiſque morbis ex impuritate ſanguinis, nimiaque humorum viſciditate & acrimonia, & aperto aut occulto acido quodam exortis, adhibeant primò abſorbentia, antiſcorbutica ſanguinem depurantia, diuretica, vel alia in ejuſmodi morbis conducentia medicamenta, uſque dum humorum acrimonia ſanguiniſque tenacitas fuerit correcta, acidum in ejuſmodi morbis prædominium habens, eliminatum, morbi ejuſmodi complicati penitus deſtructi fuerint, & tunc demum ejuſmodi Arthritici divinum hoc remedium ſibi applicare, & certum inde ſibi promittere poterunt auxilium: ſin autem corpore male præparato, vitioſiſque humoribus repleto, diætam hanc lacteam præpo-

poſtere in uſum vocent, non modò nullum juvamen inde obtinebunt, ſed potius certum inde exitium morborumque incrementum ſentient, imò mortem ipſam ſic ſibi accelerare poſſunt, uti hiſce in locis *Comes de Perleburg*, & Lubecæ Conſul quidam morbis ſimul aliis complicatis laborantes, & præpoſtere remedium hoc in uſum vocantes, experti ſunt.

§. III.

Lac ergo, per quod præprimis curatio Arthritidis peragitur, debet eſſe qualitate & bonitate excellens. Animal, ex quo deſumitur, optime ſic deſcribit *Waldſchmidius*: Sit juvenca, ſeu vacca mediæ ætatis, boni habitus, coloris rubri vel nigri (quamvis hoc non tàm religioſe obſervandum) nec præpinguis, nec tenera, nec prægnans, à tauro longe ſemota, tempore hye-

hyemali optimo fœno, hordeo, furfure frumenti, vel ejuſdem palea vel ſtramine, tempore æſtivo herbis bonis nutriatur, ſtrigili quotidie inſtar equi ducatur. Si quis vaccam, uti jam diximus, tractare poteſt, & inde lac habere, optime faciet, certiuſque ſibi promittere poterit auxilium: ſi autem quis ejuſmodi commoditate deſtitutus eſt, tunc ſufficiet, lac prout lactariæ vendunt & apportant, aſſumere: hoc tamen ad minimum obſervet, quod lac è vacca boni corporis habitus gramine herbiſque laudabilibus paſta, mediocriſque ætatis, deſumtum ſit.

§. IV.

Quoad qualitatem & quantitatem lactis obſervandum, lac quam primum emulctum eſt calefiat, non tamen ita ut ebulliat, lac enim poculo infuſum poterit aquæ calidiſſimæ immitti, &

quam-

quamprimum ita calidum eſt redditum, ut ſorberi queat, vel ſaltem ſi ita calidum ſit, uti eſt quando eſt emulctum, eximendum erit, & tunc uti potus Thee & Caphee ſorbeatur. Tempus, quo aſſumi debet, poteſt eſſe primo mane, ubi aliquis horis 4. aut 5, ante prandium lactis quartarios duos, uti & totidem à meridie circa 12. & veſperi circa 7. (quamvis hic ratione ventriculorum validiorum & debiliorum circa ejus quantitatem tam exactè determinari nequeat) aſſumere poteſt, aut tantum bibatur, quantum ventriculus abſque ſingulari incommodo ferre poteſt, ſemper tamen majori qua poſſit quantitati aſſueſcere conetur patiens, indieſque uſque ad ℥40. augeatur. Sic & circa tempus aſſumtionis notandum, ſi ventriculus debilis, quater vel quinquies pauciori quantitate per

diem lac esse bibendum, si quater assumatur, bis hoc fiat cum micis panis similaginei levioris, nullo acido infecti, loco prandii & cœnæ ab ℥j. ad ℥ij vel iij. atque tunc singulis quaternis horis potus lactis repetendus erit, si autem quinquies lac assumatur, ita tempus dividendum, ut per trihorium ab ejus usu ventriculus quiescat: qui autem robustiori sunt ventriculo, terna lactis assumtione contenti esse possunt, haudque erit inconveniens, aliquando mane dosin *ocul. cancror.* vel aliorum absorbentium assumere. Egomet nunc ℥xij. usque ℥xvj. mane assumsi, à meridie ℥24. cum pane triticeo (milch-brod) vesperi vero assumsi ut plurimum ℥xx. dimidiam partem cum pane triticeo, alteram superbibi loco alterius potus. Sunt qui prandium maxime primis diebus concedunt ex alimentis eu-

euchymis & facilis concoctionis, ut gallinis, perdicibus, carne vitulina, &c. sensim dosin minuendo, & paulatim cibos ex lacte & ovis factos intermiscendo, tandem carne sublata, ova ac lacticinia substituendo, tandem & hæc tollendo, & loco prandii dictam dosin lactis præscribendo, ita ut ternis vicibus dicta dosis de die assumatur, & sic continuetur, hoc institutum admodum conveniens esse videtur subjectis tenerioribus, & quorum constitutiones alterationes subitaneas non facilè ferunt. Quidam si lac per 14. septimanas jam adhibitum fuerit, ova sorbilia absque tamen sale, item orizam in lacte coctam, insulsum butyrum, pultes lacteas aliaque lacticinia, ita tamen ut in omnibus sal absit, uti & tempore æstatis fructus quosdam, uti fraga, mala persica, &c. nostro ta-

men judicio inconvenienter, præſertim quoad tales fructus nimis refrigerantes, acidumque occultum foventes & torum viſcerum labefactantes, concedunt. Hoc iterum probe notandum, quò pauciora heterogenea, & à lactis natura diſcedentia aſſumantur, eò minus timendas eſſe alterationes in uſu lactis obvenientes, quæ omnia adſtans Medicus prudentiſſimo judicio, pro diverſitate accidentium diſponere noverit.

§. V.

Longitudo temporis lactis ſumendi tam diu protrahi debet, quamdiu non omnis materia Arthritidem cauſans è corpore evacuata ſit, quod à diuturnitate morbi & obſervatis hucuſque curis computandum, quò diutius enim hauritur, eò perfectior cura ſperanda erit, qui Arthritide valde afflicti ne malum

re-

redeat, continuo, alii per annum, alii per ſeſqui annum lac hauſerunt. Quidam autem cum per dimidium ſaltem annum curam peractam crederent, & nimis citò ad priſtinum redierint victum, & in eo miſcella ciborum excederent, rurſus Podagra fuerunt correpti, (uti in præfectis noſtris contigit) redeuntes verò ad curam lactis Podagram rurſus expulerunt. Alii magis prudentes curâ hac per annum integrum uſi ſunt, deinde ad potum & victum ordinarium ſenſim reacceſſerunt, continuando tamen mane lac ſuum ordinarium ad ℥xvj. vel ad quartarium unum aſſumere, ſicque per longum temporis ſpatium, & per plures annos ab Arthritide liberati ſunt. Optimum lac aſſumendi tempus eſt vernum, & illud quidem à prin-

cipio Maji usque ad finem Aprilis sequentis anni.

§. VI.

Quidam, quando per aliquot menses curæ huic lacteæ se addixerunt, respirationem difficilem, suspiria, magnam membrorum debilitatem, tussim cum multo sputo pituitoso, sentiunt, quæ symptomata autem facile per se, aut adhibitis quibusdam medicamentis, uti *Elix. propr. sine acido, liquor. C. C. succin*, *⊖le-vol. oleoso*, aliisque medicamentis fixioribus absorbentibus & alcalinis assumtis facile remittunt.

§. VII.

Illi, qui humorum abundantia laborant, vel colluviem in primis viis sentiunt, vel si alvus non bene respondeat, singulis mensibus aut exactis singulis sex septimanis, lenem purgationem è Rhabarbaro confectam, vel pi-

pilulas purgantes Arthriticas, vel ℈ß. pilulas Ruffi, vel de gummatibus Sylvii interponere possunt, si autem alvus quotidie aperta, nec lac in ventre moretur, sufficere poterit Rhabarbarum ad *gr.* xx. sumtum, vel si alvus constipata sit, manè sumantur *gr.* xx. *Rei pulv.* in primo haustu lactis, superbibendo reliquum lac, vel circa vesperam sumantur x. vel xx. *guttul. essent. Rhabarb.* cum lacte, & hoc toties repetendum, quoties necessitas exigit, aliàs si fieri poterit majori commodo singulo mense, luna decrescente, purgantia erunt assumenda.

§. VIII.

Si lac aliquam excitat Diarrhæam, antequam bibatur, parum ebulliat, addendo aliquid salis, & sic calidum hauriatur; si prima vice non succedat, repetatur altera & tertia, vel si &

ſic nondum plane remittat, doſis *ocul. cancr. unicorn. foſſil. & terræ ſigill.* propinari poterit.

§. IX.

Si aliquis calor accedat ex uſu lactis, tertia pars decocti hordei cum paſſulis lacti affundatur, ſi autem ſitis, extra eas horas, in quibus lac bibitur, invadit, decoctum hordei cum paſſulis ſumatur; & ſi tuſſis ſimul adſit, decoctum pectorale interponi poteſt.

§. X.

Si ſtomachus à lactis potu diu continuato debilitatur, concedimus patienti quandoque placentulas ſacharo & farina confectas, quas Galli *Biſcuit* vocant, vino Hiſpanico, Italico, Burgundiaco aliove nullo acido, vel calcea fœculentia imbuto immerſas comedere, & pauca quædam dictorum vinorum cochlearia unà aſſumere; ſic e-

nim

nim ſtomachus nimium debilitatus confortatur, adque officium ſuum promtior redditur, hinc & neceſſitate urgente pulveres ſtomachales, ex blandioribus aromatibus confecti, adhiberi poſſunt.

§. XI.

Si lac per 12, vel 14. menſes adhibitum fuerit, tunc ſenſim cibos facilis digeſtionis, non acres, acidos, ſalitos aut fumo induratos, ſed tales, quales in primo noſtro §. hujus cap. deſignavimus, comedere poterit patiens, potus ſit adhuc lac, vel cereviſia tenuis bene fermentata, non auſtera, nec turbida.

§. XII.

Cura jam tota abſolutâ, neceſſarium adhuc erit, quolibet mane quartarium unum vel alterum lactis calidi aſſumere; patientes bonam diætam ſervent, præſertim omne acidum vitare

debent, quamvis constet, aliquando quosdam ita curatos sæpe impune helluatos fuisse.

§. XIII.

Ne concrescat lac, de sacharo, si lubet, poterit injici, quantum placet, vel aliquid salis; sic enim caseosæ materiæ coitio impeditur, sed hoc saltem rarissimè, & exigente summa necessitate fiat.

§. XIV.

Patientes huic curæ se committentes nullo terrore affici debent, quamvis in usu lactis etiam diutius adhibito nullam sensilem mutationem observent; nam si cætera omnia ritè se habeant, patientes juxta antecedentes regulas curæ se commiserint, cura nihilominus optime succedit, dolores sensim ac sensim evanescunt, & vires amissæ restituuntur.

CAPUT III.

§. I.

HUcusque nostra monita se extendunt, quæ partim ex supra laudatis Authoribus, partim propria experientia congessimus, quibus ritè observatis, jam plures à molestissimo hoc morbo quasi penitus liberati vivunt. Testatur illud ipsum Excell. Dn. *Sorbait* p. 741. inquiens: Nos hac hominum ætate plures vidimus, per diætam lacteam ex toto liberatos, vel saltem rarissimis, & vix æstimabilibus vexari doloribus. Narravit mihi S. Cæs. Majest. Chirurgus *Joh. Pilas*, se à tribus jam annis, quibus se huic diætæ emancipavit, etsi frequentissimis ante torqueretur paroxismis, ita ut in summa articulorum impotentia miserandum traheret spiritum, nul-

lis omnino cruciari doloribus, imò facies eſt vividi coloris, expeditiſſime ambulat, proles abſque impedimento generat, ita ut renatus ex integro videatur. Similem ferè ex diæta hac fructum percepit Excellent. Comes de *Koningzegg*, Cæſar. Majeſt. Conſiliarius intimus. Item Illuſtriſſimus Comes de *S. Hilario*, item Cubicularius quidam Cæſareus: Plurimi itidem alii, qui aliàs ſummè erant flaccidi, ex lacteo hoc fonte refloruerunt; jam & quæ nobis perſpecta ſunt circa miraculoſam hanc curam proferre placet: Plurimum Reverendus Epiſcopus *de Wallendorff* Limburgi ad Lhanum, Podagra planè impotens factus, prouti hoc jam diu curioſis communicatum, lacte curatus eſt. Hagæ Comitum tres Nobiles è Gallia profugos, nimirum *Dn. Marchionem de Bougi*, *Dn. de Chamar*
&

& Dn. Consiliarium *de Talo* jam per plures annos ab Arthritide liberos & immunes vixisse, supra laudatæ & insertæ testantur literæ. Consulem modernum Hamburgensem cum summo emolumento hanc curam lacteam cum aliis usurpasse referunt mihi Medici. Insuper Nobil. Dn. *von Velden* Consiliarius Oldenburgensis jam per hyemis spatium usus est lacte hoc, effectu plane singulari; nam cum antea nec pedes, nec manus movere potuisset, iis iterum promte uti, planeque se restitutum vidit, & nunc optimè valet. Metallicus quidam in vicinia nostra *Hohenkirchen* laborans, lacte per 6. menses cum maximo emolumento usus est, cùm hactenus incedere non potuerit, nunc iterum cuniculos adit suos. Toti orbi insuper notum est, Serenissimum Principem *de Condé* in Gallia lacte à Podagra fuisse

reſtitutum: Duo quoque ſunt cives Hamburgi, quorum unus jam quindecim annis Podagra laborans, mediante hac cura plenarie convaluit, & tophi antea contracti plenarie abacti ſunt. Sic quoque Præfectus Sabbaburgenſis *Dn. Haſt* dictus, jam à 6. menſibus uſus eſt lacte, & à Podagra liber vivit, quâ verò derelictâ iterum paroxyſmos, ſed multo mitiores quam antehac, patitur; ſed quid opus plura afferre exempla? ſi tamen quis plura deſideret, ſupra laudatos Authores *Sorbaitum*, *Sachſium*, *Greiſelium*, *Waldſchmidium* conſulat. Imò ſaluberrimum lactis uſum (Deo immortali ſit laus & gloria perpetua) in memet tam efficacem deprehendi, ut cum plures annos hoc morbo tam dire excruciatus fuerim, & quaſi contractus, vix pedem movere potuerim, & hiſce ultimis temporibus,

ribus, antequam remedium hoc in uſum vocarem, per quemlibet menſem, aut ſingulas ſex ſeptimanas paroxiſmum ferre coactus fuerim, ſimulque Dyſuria & calculo veſicæ ſæpiſſimè mirum quantum afflictus fuerim: poſtquam autem jam per annum & ultra diætæ huic lacteæ me adſtrinxeram, non modò durante hoc tempore nullo paroxiſmo amplius correptus fui, ſed & vigor membrorum iterum redit, & Dyſuria quàſi plenarie ſopita eſt, &, quod mirum, calculus veſicæ per fruſtula multùm reſolutus & imminutus eſt, ut ſic, auxiliante gratia divina, mox plenariam hujus Arthritidis ceſſationem ſperem, cùm jam per annum & dimidium ab ea immunis vivo; redeunt verò jam paroxyſmi, ſed multùm mitiores. Aſteriſco verò Medicis notandum velim, quod hoc meo judicio lac omni-

omnibus à Medicis hactenus lithontripticis falsò ſic dictis palmam præripiat, & lac optimum lithontripticum dici mereatur, cum intra unius anni ſpatium, quo lacte uſus ſum, calculus veſicæ meus ad ℥j. & plus imminutus fuerit; tot enim fruſtula calculi collegi & in muſeo reſervo. Derelicta cura non unicum calculi fruſtulum amplius excrevi. Exiſtimo enim contra omnium Medicorum opiniones, quod lac nullum calculum ſed potius phlegma viſcidum in veſica aliiſque locis generare poſſit.

§. II.

Hiſce præmiſſis unde lacti tantæ vires accedant, examinare placet, ſed ante omnia de cauſa genuina Arthritidis quædam erunt præmittenda. Cauſam ergo morbi hujus primariam & proximam eſſe liquorem quendam viſcidum, acrem, ſale acido vel li-

lixiviofo corrofivo magis minufve volatili vel fixo imbutum, omnia teftantur fymptomata, quamvis ejufmodi falia dolorem tam acerbum caufantia fingulariter fpecificata effe videantur, hinc illa non modò acida, fed & fubauftera, ob particulas varias terreftriores cafeiformes, quas admixtas habent, pronunciamus, hinc & magis rigida, profundiufque fpicula fua membranis, tendinibus & nervis infigunt, humores lymphaticos eò promtius incraffant, coagulant; quomodo autem, & ubi ejufmodi humor aut liquor Arthritidem caufans producatur, his paucis accipe. Primo ergo ipfe ventriculus & inteftina, five hoc fiat à nimio vini potu & Venere, five à nimia vita fedentaria & intermiffo corporis debito exercitio, five à peculiari difpofitione liquoris gaftrici, five mala ob-

obſervata diœta, &c labefactantur, adeo ut ſenſim ac ſenſim digeſtio ciborum, vel eorundem diſſolutio imminuatur, ipſe chylus inde productus ſic ex paulo craſſioribus ac viſcidioribus, quàm aliòs fieri ſolet, componitur particulis, ſicque in ſanguinem ad cor delatus, ipſam ſanguinis maſſam craſſiorem reddit, unde procul dubio ſecretiones humorum, ut lymphæ, ſpirituum animalium ſuccique mucilaginoſi, qui in glandulis circa articulos ſeparatur, &c lentius peraguntur, unde & tandem ipſe ſtomachus & inteſtina magis labefactantur, liquorque gaſtricus, & ille, qui in glandulis inteſtinorum ſecernitur, redditur viſcidior, unde tandem alimenta aſſumta multo adhuc difficilius digeruntur, partim ob diuturniorem moram in ſaburram acidam, viſcidam, flatulentam

tam commutantur, partim verò chylus acido quodam ſalino corroſivo imbutus inde producitur, iterumque ſanguini affunditur, unde per conſequens lympha, & cæteri humores eodem charactere ſalino acido imbuuntur, variiſque morbis anſam ſuppeditant, ubi interim notandum, humores præſertim iſtos in corpore exiſtentes, tardiuſque circulantes, & in hac vel illa parte diutius morantes, quique ſalibus dictis accedentibus moram, ut magis motu inteſtino, quàm progreſſivo agere queant, concedunt, omnium primo notabiliter corrumpi, atque lentorem & ſpiſſitudinem quandam contrahere, tales autem humores eſſe lympham, & multò magis humorem mucilaginoſum, qui in glandulis circa omnes juncturas oſſium ad oſſa lubricanda inque vigore conſer-

vanda

vanda, ſecernitur, quilibet, qui humoris hujus naturam paulo ſaltem conſiderat, perſpiciet; ſi igitur ad maſſam ſanguineam ſufficiene ſalium acidorum corroſivorum copia adducitur, aut humor iſte circa nervoſas & tendineas membranas ſpiſſitudinem extraordinariam ſingularemque acrimoniam acquirat aut coaguletur, Podagra exoritur, quod tam ratio, quàm experientia dictitat, quod ut evidentius appareat, de figura, ſitu & ſtructura harum glandularum quædam erant addenda.

§. III.

Glandulæ mucilaginoſæ prouti à Celeberr. earum *inventore Cloptone Havers* in *Oſteologia* ſua nova ſunt deſcriptæ, &, prouti ipſa teſtatur autopſia, duplicis ſunt generis. Aliæ enim exiles & copioſæ in qualibet junctura in membrana (Si illam par-

partem excipias, in qua capaciores nonnullæ glandulæ ſunt: & æqualem obtinent magnitudinem, ità ut membranam undiquaque glanduloſam reddant, in nonnullis verò membranæ partibus, & in ſinubus oſſium, in juncturis hæ glandulæ ita ſunt conglomeratæ, ut memoratu dignas & inſigniores quaſdam glandulas forment; in juncturis quibuſdam amplioribus unica tantum eſt, uti in acetabulo oſſis fæmoris, in nonnullis, uti in genu, quatuor aut quinque ſunt plerumque, coloris ſunt rubicundi, quem à numeroſis ſuis vaſis ſanguiferis recipiunt: molles ſunt & papillares, non adeo teneræ autem & friabiles; quoad ſtructuram conglomeratæ ſunt, conſtantque ex membranis diverſis, quarum aliæ aliis inſternuntur, exilibus veſiculis rotundis conſitis, quæ non contiguæ

tiguæ tantum ſunt, ſed tenaciter ſibi invicem adhæreſcunt, qualis quoque cohæſio in ipſis membranis obſervatur. Per poros harum exilium veſicularum liquor mucilaginoſus, à maſſa ſanguinis per arterias apportati percolatur & ſecernitur, & ex illis in interſtitio juncturarum per ductus excretorios, quibus omnes hæ glandulæ gaudent, effluit.

§. IV.

Inſtructæ ſunt hæ glandulæ ſufficiente vaſorum ſanguiferorum copia. Venæ non recta via excurrunt; ſed oblique, perque varios anfractus procedunt, & diverſorum horum exilium vaſorum anaſtomoſes, eorumque varias flexuras, dum per longum excurrunt, videre licet, obliquitas venarum in hiſce glandulis ſpecialis quædam videtur ſubeſſe ratio, à natura liquoris,

quem

quem ſecernunt, petenda. Cum enim liquor ope harum glandularum ſeparandus mucilaginoſam obtineat qualitatem, particulæ ejus poros glandularios tardè admodum, nec ſine aliquali difficultate tranſire videntur, & ideò vaſa iſta adeò confractuoſa eſſe, augurari licet, ut regreſſus ſanguinis per illa aliquantulum retardetur, particuliſque ſeparandis plus temporis & moræ concedatur ad ingreſſum ſuum in poros glandularum.

§. V.

Quoad figuram variant, ſinuique aut cavitati, in qua collocantur, ſe accommodant. Harum quædam non longe tantum ſunt, ſed & in baſi etiam latiores, & verſus obicem ſubinde anguſtiores, ut tandem in acumen deſinant; Nonnullæ latam habent baſin, & in ſpeciem coni aſſurgunt, aliæ juga parvula,

aliæ

aliæ fimbrias repræſentant, nonnullæ latæ ſunt, & aliquantulum complanatæ.

§. VI.

Situm quod ſpectat, diverſimode admodum hæ glandulæ collocatæ obſervantur in juncturis diverſis, in nonnullis è regione interſtitii oſſium conſiſtunt, & inter oſſa excurrunt, ubi extremitates oſſium verſus illam partem non contiguæ ſunt, ut in conjunctione ſua interſtitium aliquod relinquant, hæcque communiter fimbriæ ad inſtar ſe habent; aliæ in ſinu quodam aut cavitate collocatæ ſunt; aliæ membranæ articulationem immediate contegenti implantatæ. In genere omnes ita ſunt collocatæ, ut nullam à compreſſione oſſium pati poſſint injuriam; nihilominus tamen ita machinatæ, ut ad quamvis ſive inflexionem ſive incurvationem jun-

juncturæ ab offe leviter comprimantur, quo excretio humoris ab iisdem fecreti, in juncturas, dum illæ moventur, dumque eo quàm maximè opus habent, promoveatur, & hac compreffione mediante dictus liquor copiofiffime videtur fuppeditari, quando infigni ejus quantitate opus eft, ut femper præfenti exigentiæ proportionatus exiftat, fecundùm quietem, aut varios motuum gradus in parte aliqua in motu conftituta. Nec parum ad præcavendas harum glandularum obftructiones confert, quod perpetuò follicitentur, liquorque per motum partis, in qua locantur, indefinenter ex iisdem comprimatur. Similes glandulæ obfervantur in membrana mufculorum communi, uti & circa tendines.

§. VII.

Liquor autem, qui ab iftis glandulis fecernitur, mucilago

 eft,

eſt, quæ albumini ovi fere ſimilis eſt, licet non ſemper adeò clara ſit & limpida, ſi tamen pura eſt; ei perquàm ſimilis exiſtit, in nonnullis brutis ſubflavus eſſe ſolet, manifeſtò ſalſus eſt ad guſtum, atque ex aqueis, ſalinis & gummoſis lubriciſque conſtat particulis, ſaltem & portiones terreſtres triceſimam ſecundam circiter integræ compoſitionis partem conſtituere deprehenditur. Natura mucilaginis multum admodum ſeroſæ ſanguinis portionis naturam referre videtur, quæ ſemet à partibus fibroſis aut coagulo diſtinctum oſtendit, poſtquam maſſa aëri aliquandiu expoſita ſtetit; Et diverſæ mixturæ eundem in utraque hac mixtura producunt effectum. Differentia hujus mucilaginis à ſero potiſſimum in hoc conſiſtit, quod ſerum non adeò mucilaginoſum ſit, tum etiam

etiam per nonnulla experimenta patescit. Serum enim sanguinis coagulatur à spiritu & oleo vitrioli, spiritu salis & oleo sulphuris, &c. & dum in cochleari aliquando super igne tenentur, planè dispar effectus cernitur; serum enim, ceu notum est, in crassiorem gelatinam aut gluten friabile abit, cum è contrario mucilago calore ignis in liquorem magis tenuem, quam ipsa naturaliter existit, convertatur, nec nisi tenuem quandam membranam cum pauxillo coagulo ostendat, idque, quod aqueâ parte omni penitus evaporatâ, remanet, vix tricesima pars massæ est.

§. VIII.

Principalis hujus mucilaginis usus est, lubricare juncturas, & extremitates ossium articulatorum ita læves & lubricas reddere & conservare, ut animal, quotiescunque opus est, has partes

facillime movere & dirigere possit; præter hunc liquorem, qui à glandulis mucilaginosis suppeditatur, etiam in illa ipsa receptacula seu interstitia à cavitatibus horum ossium oleosa quædam substantia medullaris per meatus, in hunc finem expresse formatos, transmittitur. Hæ duæ substantiæ in junctura sibi invicem permiscentur, in specie dum pars movetur; mucilago enim lubricitatem olei adauget, oleum verò mucilaginem conservat, ne inspissetur, aut gelatinæ consistentiam contrahat. Aliis præterea finibus inservit hæc mucilago, dum videlicet ossium articulatorum extremitates ab Arthritide & incalescentia præservat, quoniam autem ejusmodi glandulæ mucilaginosæ inter musculos & circa tendines locantur, hinc earum ministerio ejusdem naturæ liquorem illis par-

partibus suppeditant, partesque illas lubricant, inque suo vigore conservant.

§. IX.

Mucilago hæc à lympha quadam defæcatiori, & serosis sanguinis particulis, per massam sanguineam ad ejusmodi glandulas deductis & separatis producitur: ut autem ejus natura eò clarius pateat, & deinceps quomodo inde Podagra produci queat, manifestè constet, sequentia experimenta, quæ laudatus *Clopton. Havers* cum mucilagine hac instituit, & hic recensere necessarium duximus. Acetum ergo vini mucilagini calidæ instillatum, insigne efficit coagulum unà cum sero quodam: Acida & styptica mucilagini refrigeratæ instillata, eam coagulant; hac tamen differentia, quod coagulatio, cum per acida mucilagine refrigerata insti-

tuta, ſit intenſior, & illam in gelatinam craſſiorem ſine ſero mutet, in modum fere caſei recenter formati, quæ ſuper igne duas dein diſtinctas partes, coagulum nempe & ſerum exhibet, è contrario mucilagine exiſtente calida, mixturæ illam coagulantes durius quoddam coagulum, ſerumque ab iſto diſtinctum producunt. Si portioni mucilaginis decocti gallarum quippiam inſtillatur, integra mixtura in maſſam gelatinoſam convertitur, & coagulum evadit quaſi membranaceum, coloris albidi, & adeò lentum, ut maſſa omnis cohæreſcat; ſi coagulum hoc ſive concretum gelatinoſum ſoli exponitur & exſiccatur, omnes ejuſmodi partes in fruſtum quoddam coagmentantur, quod admodum friabile, faciléque in pulverem conteri poteſt, pollini tenuiſſimo perſimilem. Eundem ef-

effectum producit fortior infusio balaustiorum, rosarum rubrarum, corticis granatorum, & corticis peruviani, quamvis aliqua in coagulatione observetur differentia, secundum diversos virtutis earundem stypticæ gradus. Paucis admodum aquæ fortis guttulis mucilagini instillatis, ea immediatè coagulatur, quamvis coagulum, quod sic albidum evadit, adeò soleat esse tenerum, ut ope agitationis in aqua pura dissolvatur, eique lacteum colorem inducat. Spiritus nitri prorsus eandem in illa causat mutationem, ac aqua fortis, coagulum nempe album producendo. Acetum vini, spiritus salis, vitrioli, oleum vitrioli & sulphuris in certa aliqua mucilaginis portione, cum qua id experimentorum instituebatur, nullam fere memoratu dignam mutationem producebant cum re-

frigerata esset, in alia vero majorem efficiebant. Oleum vitrioli mucilagini huic affusum, quamvis fortissimum sit acidum, non majorem habet efficaciam ad mutationem aliquam eidem inducendam, imò ne tantam quidem ac acetum vini inducere solet, unde non immerito laudatus Author noster ansam arripuit conjiciendi, id, quod hanc mutationem producit, non semper esse summum aciditatis gradum, sed videri aliud particulare quippiam inesse vinis, quod illa ad coagulationem hujus liquoris inducendam, dum vina talia in usum ducimus, disponat, & singulares illas illorum particulas, quæ ita in illum agere aptæ sunt, in hæc interstitia deportari, in quibus solam hanc mucilaginem offendunt, ut in illam agere queant; Et proin videmus, quàm promtè nonnulla vina paroxys-
mos

mos Arthritidis procurent, ubi tonus glandularum debilitatus est, patiensque aliquam ad hunc affectum dispositionem habet, id quod cum experimentis cum nonnullis illorum constitutis eleganter convenit. Vinum enim rubellum, (*vin Claret*) album & vinum Hispanicum, (*Secq*) in specie verò rubrum in mucilagine coagulum gelatinæ simile efficiebat, nec alienum videri debet, quod rubrum maximum coagulum producere cernatur, utpote quod aciditate & virtute styptica est præditum. Aqua mercurialis ex mercurio sublimato & aqua calcis conflata, insigne coagulum subalbidum producit, & omne in crassam gelatinam convertit, quæ igni exposita in coagulum & serum facessebat. Solutio vitrioli Romani pariter coagulationem causat, quod etiam alumen en aqua so-

lutum efficit, ſed major quandoque eſt mutatio in una, quam in alia mucilagine, quamvis utraque ex ſubjectis ejuſdem ſpeciei fuerint extracta. Saccharum Saturni eam inſpiſſat, videturque hic verum eſſe coagulum, cum concretum ope ignis in coagulum & ſerum diſtingui queat. Sal abſynthii nullam ſenſibilem alterationem cauſabatur, niſi quod mixtura paulo craſſior videatur, ſique aliquid decocti gallarum ei ſuperadditur, tunc immediatè coagulatio exoritur, ſi verò aliquid ſpiritus vitrioli inſtillatur, poſtquam lucta ſalium deſiit, deprehenditur coagulum, & partem ſeroſam abinvicem ſecedere, ſerumque inſtar aquæ puræ limpidum eſſe; quando verò recipitur pars decocti gallarum, eique ſpiritus vitrioli additur, quod Author noſter fecit,

cit, ut forte acidum austerum produceret, dumque hoc faceret, hæc duo invicem coagulationem producebant, cum ea agitaret, ut annon integra massa agitatione mediante invicem permisceri posset, videret, deprehendit coagulum mutatum fuisse in corpus viscosum & perfectum gummi mollius, tum verò demto gummi, liquori residuo mucilaginis aliquid affundebat, hoc facto, eatenus quidem mutabatur, ut albedinem contraheret, non adeò notanter verò coagulabatur, id quod eò minus contingebat, quoniam partes austeræ maximam partem cum acidis in gummi illud, quod à parte serosa separaverat, præcipitatæ fuerunt; dum verò spiritus vitrioli & mucilago primum inter se commiscerentur, & postea liquor austerus adderetur, insigne & copiosum pro-

ducebatur coagulum, id quod tantum in minora frustula dividebatur in aqua, non verò dissolvebatur. Aqua fortis & decoctum gallarum coagulum producebant candidum, pariter in aqua non dissolubile, quamvis oleo tartari per deliquium, & spiritu salis armoniaci instillato, illud è vestigio dissolverit, pariter observavit coagulum cum infusione corticum granatorum, rosarum rubrarum, balaustiorum cum mucilagine permixta productum, acido superinfuso fieri firmius, ita ut in aqua pura non dissolveretur: oleum tamen tartari & spiritus salis armoniaci in omnia illa suam exercuerunt efficaciam: Accepit etiam porrò coagula mucilaginis cum acido & infusione corticis peruviani, & diversornm aliorum adstringentium producta, & illa exsiccavit, quæ dentibus primum admo-
ta

ta aliquantum arenoſa videbantur, licet humectata poſtmodum melioris naturæ eſſent; Ubi hic Author ſedulò notat, omnes mixturas cum mucilagine & acido & auſtero factas, non tantum copioſum coagulum coloris albi produxiſſe, ſed illud etiam craſſioris conſiſtentiæ, nec adeò in aqua pura diſſolubile fuiſſe, ac illud, quod cum acido ſolo factum erat.

CAPUT IV.

§. I.

Sed jam neceſſarium erit hactenus tradita morbo noſtro accommodare, ut deinceps ſaluberrimæ lactis, ad illum profligandum, vires eò clarius pateſcant. Ubi ergo jamdum explicavimus, quomodo maſſa ſanguinea primo à chilo corrupto & acri, ob ciborum digeſtionem quadantenus impeditam & corruptam, acrimoniam ſalinam, a-

acrem; acidam magis minusve acquirat, unde & explicatu erit facillimum, quomodo tandem lympha & serum acre salinum per arteriarum surculos & ipsis glandulis mucilaginosis communicetur, earum mucilaginem, prouti copia salium, quæ sic adducitur, major minorve existit, inficiat, plus minusve coagulet, ac acrimonia sua membranarum & tendinum fibras vellicet, doloremque vix ferendum ita causet, imò tandem ob consensum & ipsos nervos spasticè contrahat.

§. 2.

Particulas autem salinas nonnunquam salsas & pungentes, quandoque volatiliores acres & urentes esse, docet dolorum & symptomatum in Arthritide diversitas. Humorem autem mucilaginosum frequentissimè acidum & quandoque corrosivum esse,

esse, quando Podagram efficit, non modò inde constare videtur, quod quando alias ejusmodi humor è glandulis dictis expressus ferè à nullis aliis liquoribus tam promptè coaguletur, & visciditatem majorem acquirat, quam ab ipsis acido-austeris menstruis affusis, uti illud supra dicta experimenta à Celeberr. *Clopton. Havers* hunc in finem instituta clarissime evincunt, illud ipsum Arthriticorum dolores sæpè fixiores, nec tam facile cedentes docere videntur, adde, quod sæpissimè observetur, quod ingruente paroxismo tali morbo affecti de ructibus acidis, flatibus & acidorum humorum vomitibus conqueri soleant, unde Hypochondriaci, Calculosi ad morbum hunc suscipiendum aliis sunt aptiores, hinc & ratio patet, cur vina præsertim acidiora non modò paroxismum ac-

accelerent, eumque graviorem reddant, ſed & inſuper homines, qui frequenter talia vina bibunt, hoc morbo frequenter corripiantur; maſſam enim ſanguineam acidæ vini particulæ ad talem morbum diſponunt, quod & vinum mucilagini affuſum luculenter teſtatur; nam majorem coagulationem ſenſibilem illi inducit, quam ipſum oleum vitrioli, unde quantum damnum Arthriticis cauſet, facilè dijudicandum.

§. III.

Quomodo autem ejuſmodi humor acidus & acris in glandulis ſecernatur, explicatione indigere videtur, hoc tamen fieri ſequenti modo opinamur. Maſſa ergo primo ſanguinea, copia ſufficienti particularum ſalinarum heterogenearum à chylo corrupto, quem continuo recipit, imbuta, ſenſim incipit ratione ſui motus turbari, capil-

pillamentaque nervorum sensim irritantur, ut spirituum animalium quoque motus inordinatus subsequatur, unde & ipse sanguis, quoniam ejusmodi particulæ salinæ & viscidæ in minimos arteriolarum surculos propelluntur, ibidemque partim quasi immobiles hærent, obstructiones causant, incrassatur (hinc functiones naturales & secretiones humorum, præsertim in glandulis turbantur, lentiusque procedunt, unde plerumque per nonnullum tempus, antequam paroxismus accedit, ventriculi cruditate, majori corporis insuper intumescentia quasi ventosa & gravitate, membrorumque lassitudine & torpore corripiantur, quæ symptomata in dies augentur, usque paroxismus accedit) tandem sanguis ob continuam irritationem valentiorem acquirens im-
petum

petum & motum particulas ſalinas heterogeneas, & viſcidiores lymphaticas in canaliculis arteriarum partim quaſi immobiles hærentes, in ipſos canaliculos glandularum & veſiculas membranaceas propellit, unde procul dubio liquores ita ſecreti, præſertim autem de quo potiſſimum loquimur, mucilago nempe in glandulis in & circa juncturas ſecreta non modò à ſalibus acidis corroſivis, quæ ſic copioſe recipere videtur, viſcidior & tenacior evadit, ſed & admodum corroſiva & lancinans evadit, dumque membranas & tendines adjacentes quaſi continuò vellicat & irritat, non modò ingentes cauſat dolores; ſed &, quoniam ob ſpaſticam nervorum contractionem ſanguis per vaſa ſua minima libere circulare nequit, hinc fibræ diſtenduntur, ſæpeque ſic tumor in-

inflammatorius accedere ſolet.

§. 4.

Cur autem morbus hic ſæpe primo pedem manumve & non omnes juncturas, ubi tales glandulæ ſimiliter locatæ ſunt, ſimul invadat, hujus cauſa eſſe videtur, quia, quando ſanguis taliter vitiatus ſpicula ſalina in glandularum poros impellens ob motum ipſius, inſtante paroxiſmo, maxime inæqualem non ubique pari violentia ſalia ejuſmodi impellere aptus eſt, ſed potius in illis partibus, præſertim in pedibus, vel aliis membris pendulis, ubi ipſius preſſio & impulſio gravius incumbit; poros ſubtiliſſimorum Canaliculorum ita dilatat, uſque tandem partem talium ſalium cum aliis humoribus viſcidis in glandulas dictas deponat, & quoniam ſic ab ejuſmodi ſalibus partim liberata eſt, hinc non ſta-

ſtatim pari vehementia alia membra invadit; magna enim ſæpe humorum talium vitioſorum copia per urinam, ſudores, & ubi Canaliculi patentiores ſunt ſecernitur, imò veritati videtur conſentaneum, duros homines, qui etſi ejuſmodi corruptos humores habeant, ſolo tamen beneficio canaliculorum & pororum laxitate hunc morbum effugere, quando verò iterum nimia quantitate ſanguis ejuſmodi materia ſalina imbuitur, ut omnis per alia colatoria non commode ſecerni queat, & alia quoque membra, ubi ejuſmodi glandulæ ſitæ ſunt, invadit, mucilaginem corrumpit, Arthritidem cauſat.

§. 5.

Quod hic morbus per paroxiſmos redeat, hinc fit, quoniam accedente paroxiſmo multa materia morbifica à ſanguine

in

in glandulas mucilaginoſas ſecernitur, hic ſanguis pluribus particulis acrioribus ac viſcidioribus liberatus, benigniori ac placidiori motu tam diu agitatur, uſque iterum de novo materia corrupta ſufficiens ad paroxiſmum revocandum ſanguini iterum affunditur, ſicque de novo mucilago ſeparatur viſcida & acris, unde iterum priora ſymptomata recrudeſcunt. Cur autem rigor & horror febrilis dolores Arthriticos inſequatur, hoc ex ipſo ſanguinis motu, qui à particulis ſalinis & viſcidioribus cauſatur, inordinato proficiſci, veritati admodum conſentaneum videtur, imò ipſa ſalia membranas & nervos continuò vellicantia, dum ſpirituum animalium motum inordinatum & ferociorem efficiunt, haud parum ad efficiendam talem febriculam contribuunt, quando au-

autem acrimonia ſanguinis, dum plurima ejuſmodi ſalia in ſæpius dictis glandulis hoſpitantia perque urinam & ſudores fuerunt eliminata, quodammodo remittit, uſque de novo ſanguis iterum corrumpatur. Cæterum hic notandum, Arthritidem ſæpe alios morbos præcavere; particulæ enim maſſæ ſanguineæ corruptæ dum ſic eliminantur, aliis morbis, qui ab iſtis excitari potuiſſent, viam præcludunt.

§. 6.

Quoniam magna circa Arthritidem obſervatur differentia, quatenus vaga & fixa eſſe ſoleat, hinc & quædam erunt obſervanda. Quod vagam ſpectat, ſciendum, ipſam glandularum mucilaginem à particulis viſcidis & ſalinis diverſo ſæpe modo à ſanguine affici; ſæpe enim particulæ ejuſmodi peccantes minori copia mucilagini dictæ admiſcen-

centur, neque ſalia ſemper eadem volatilitate & fixitate prædita ſunt, unde mucilago iſta leviter ſaltem corrumpitur, magisque tenuis exiſtit, hinc facili negotio mox huic, mox illi parti, imò ſæpe plurimis ſimul communicari ſolet; ſpicula enim ſalium hic quaſi lixivioſa, magiſque volatilia & tenuia majori facilitate à ſanguine in glandulas mucilaginoſas protruduntur, ſuccúmque mucilaginoſum acriorem reddunt, unde membranæ nervoſæ vellicantur, ac diſtenduntur, dolorque Arthriticus producitur.

§. 7.

Cur autem materia ejuſmodi corrupta, circa articulationes præſertim hærens non diu ita permaneat, ſed mox ad hanc illamve partem transferatur, hoc inde fieri opinamur, quoniam particulæ ejuſmodi ſalino-volati-

tiles facili negotio, poſtquam motus illarum inteſtinus augetur, per poros cutis tam mediante tranſpiratione ſenſibili, ſeu ſudore, quam per tranſpirationem inſenſibilem eliminantur, & ſic dolor ceſſat, aliæque glandulæ, quarum pori magis idonei ad materiam ejuſmodi acrem volatilem ſuſcipiendam, pari ratione inficiuntur, ubi eadem tragædia iterum incipit, & pari modo iterum diſſipatur, unde ratio eſt, cur dolor hic uti in Arthritide non ſit fixus & ſtabilis, ſed potius vagus & errabundus, obque particulas peccantes magis tenues & exitum undiquaque quærentes, nervosque varie vellicantes ſubſultorius & ſaltans, adde quandoque cauſam hujus doloris vagi exiſtere, quando ob pororum & canaliculorum quorundam, glandularum anguſtiam vel aliam diſpo-

positionem materia morbifica sufficiente quantitate ibidem segregari nequit, & inchoata secretio interrumpatur, hinc recurrere cogitur ad alias ejusmodi glandulas, sicque materia peccans subito ab una junctura ad aliam, aut ad alias glandulas mucilaginosas defertur, & affectum hunc producit.

§. 8.

Quod fixam spectat, & cur materia peccans tam diu hæreat, hujus causa esse videtur, quoniam in sanguinis massa plura adesse videntur salia acida, & humores viscidiores, hinc mucilago circa juncturas, & sinus tendinum copiosis ejusmodi particulis imprægnata, majorem quandam viscositatem contrahit, & quasi coagulatur, unde non tam facilè dissipari & evacuari potest, sed magis viscosus & acris evadens, fibrillas ten-

 di-

dinum & membranarum nervosarum juncturas obducentes distendit, vellicat, rationeque variæ acrimoniæ & viscositatis varium dolorem, plerumque tamen admodum sensilem producit, & mucilago sæpius dicta quasi eodem modo afficitur, uti fieri solet, quando aqua fortis, spiritus vitrioli aliique acidi corrosivi & austeri liquores ipsi affunduntur; manifestò enim inde incrassatur & coagulatur, idque rationem nobis subministrare potest, cur sæpius talis Arthritis non tantum in membro quodam fixa sit, sed etiam cur tamdiu perseveret & duret. Hinc optimè laudatus Clopton *Havers* l. c. si enim contingat, inquit, ut materia incrassetur & gelatinosa fiat, non sperare sane licet, illam facilè admodum, aut brevi temporis spatio ex interstitiis juncturarum remotam iri,

iri, vel per reſorbitionem, vel per evaporationem, quandoquidem conſiſtentia iſthæc ineptam eam reddit, ad inſinuationem ſui in poros minutulos & exiles, & ad penetrandos anguſtos adeò meatus & aditus, quos tranſire debet: prout autem gradus acidi major vel minor fuerit, naturaque ejus fortior aut debilior, plus aut minus mucilaginem coagulat, pars affecta citius aut ſerius, & majore vel minore difficultate, ab eo liberatur, vel per tranſlationem ejuſdem in aliam partem, vel per feliciorem excluſionem. Cauſam & generationem tophorum quoque eleganter explicat, dum ita loqui pergit: Haud difficile videtur etiam rationem dare materiæ illius tophaceæ, quæ nonnunquam concreta reperitur in partibus, quæ cum hoc morbo fuere conflictatæ. Obſervabam

in ſpecie acidum & auſterum, ſi cum mucilagine permiſceantur, producere manifeſtam inſignemque coagulationem, & coagulum candidum, quo in caſu coagulum, dum experimentum cum mucilagine frigefacta inſtituebatur, non adeo molle erat & tenerum, nec æque in aqua diſſolubile ac illud, quod cum acidis erat productum: & quamvis in aqua frangeretur, diſtinctum tamen in eadem remanebat, & exſiccatum facilè in pulverem tenuiſſimum floribus, aut tenuiſſimo calcis pulveri ſimilem reduci poterat. Ex hoc proin modeſtè conjicio, ubicumque Arthritis invadit nodoſa, ibi humorem præternaturalem à glandulis mucilaginoſis ſeparatum, & cum mucilagine permixtum non tantum acidum eſſe, sed acido-auſterum, qui ſtatim in interſtitia juncturarum & ſinus

ten-

tendinum, qui circumcirca ibi adſunt, delabitur, in mucilagine coagulum producit, & tale quidem, quod non facilè attenuari & diſſolvi poteſt, ſed fixum ibi jacet, & quaſi incarceratum. Quando verò tractu temporis aqueæ & humidæ particulæ à calore & ſpiritibus auferuntur, portiones terreſtres & ſalinæ concentratæ propius ad invicem accedunt, & immediatè contiguæ factæ ſibi mutuò adhæreſcunt, ac adeò tandem concreſcunt, ut calcem illam ſive tophaceam materiam producant, quæ in nonnullis Arthriticis obſervatur. Et ſicut coagulum, quod per acido-auſterum poteſt produci, aptum videtur ad concretum hujus naturæ conſtituendum, ita materiæ tophaceæ color coaguli hujus colori reſpondet, ut utraque eodem modo generata videatur.

§. 9.

Cur manus & pedes frequentius hoc morbo corripiantur, perſpicuè explicat Author noſter Clopton Havers, dum l.c. ita ait: In manibus, ceu demonſtravi, non tantum memoratu dignæ ſunt glandulæ in omnibus earundem juncturis, ſed tendines etiam, qui ibi inſeruntur, in ſpecie tendines muſculorum perforantium glandulas ſuas mucilaginoſas habent, ut adeo natura opportunam occaſionem in hiſce partibus ad maſſam ſanguinis depurandam habeat, eæque neceſſariò materiam morbificam recipere debeant, quando ſanguis in circulatione ſua eam iiſdem obtrudit, & glandulæ ad illam ſeparandam diſpoſitæ ſunt. Eadem plane obſervari poſſunt de ſcapula & genubus. At enim verò nullæ omnino partes adeò frequenter cum hoc

hoc conflictantur morbo, quam pedes, cujus quidem rei causa manifesta est; præterquam enim, quod plurimas glandulas mucilaginosas habeat in juncturis suis, & alias insuper circa tendines, qui ossibus eorundem inserti, uti v. gr. magna illa chorda, sive tendo musculorum pedem extendentium, & tendines musculorum perforantium, præter hoc, inquam, pedes sunt partes inferiores & pendulæ, ut adeò, sicut glandulæ illorum aptos illos reddunt, ad materiam morbificam recipiendam, ita eorum situatio cum conatu naturæ conspiret ad materiam illam deorsum propellendam. Huc usque verba Clariss. nostri Authoris se extendunt, quem hunc in finem allegare placuit, quoniam tam succinctè & distinctè de morbo hoc scripsit, ut aliis palmam facilè præripiat, neque

necessarium hic autumo hactenus recensitis plura addere; nam quæ hic brevitatis tempore præterire cogimur, reperientur in mea Encyclopædia medica, ubi de causa hujus morbi tractatur, & evidenter docetur; quomodo ex glandulis & ductibus lymphaticis circa membranas & nervosas articulorum partes, seu ligamenta & tendines, veluti totidem cellulas, copiosè per arterias serum acre, aliæque particulæ lixiviales vel acidæ, aliave materia peccans lympham inspissans & corrumpens secernatur & deponatur, quæ sic circa articulos congesta corrodendo, vellicando vim suam exerere soleat. Cui si quædam solito acidiora, succi acidi recrementa accedant, quod tunc dolores perseverantes & fixi producantur; nempe in quantum salia diversæ indolis commixta val-

valde agitantur, proinde à mutua particularum lucta & agitatione membranæ insigniter vellicatæ & divulsæ in distensiones valde dolorificas aguntur: nec dolores citius remittunt, quàm particulæ congestæ aut erumpant, aut mutua lucta subactæ, simul spiritus ab agitatione & orgasmo acquiescant.

CAP. V.

§. 1.

Jam & ipsius lactis proprietates erant examinandæ, & quomodo tam mirabiles ad malum hoc tam mitigandum, quàm profligandum, vires possideat, inquirendum restat. Sunt ergo primo quidam, uti Silviani, qui pro defendenda sua assertione: Lac generari ex sanguine, hoc suum producunt argumentum, quo ostendere volunt,

chylum, qui eſt lactei coloris, beneficio alcali mutari in ſanguinem, & ſanguinem beneficio acidi iterum abire in lac, uti id Celeberr. *Junckenius* in Chym, optimè annotavit, v. gr. quando lac in ſanguinem mutari autumant.

℞ *Lactis recent.* ℔ß

Sal. tartar. reverber. ℥j.

Miſce & in olla capaci horæ ferè quadrantis ſpatio, quo lac abit in colorem rubicundum ſanguineum, innatantibus in ſuperficie quaſi fibris cremore conflatis. Quando ſanguis in lac reduci debet, tunc

℞ ſanguin. præcedent. ex lacte generati q. v. inſtilla guttatim acetum, & videbis ſtatim ſanguinem mutari in lac. In experimento primo dicunt, ſulphur crudum chyli per alcali exaltari in ſulphur rubicundum. In ſecundo exaltans alcali deprimi

per

per acidum, unde ſulphur priſtinum ſuum colorem, nempe album, in lacte recuperet. Verum recte in dubium vocat experimentum hoc ſupralaudatus Juncken. dum ſcribit: Experimentum hoc admodum dubiam reddit rem; quomodo enim ſulphur crudum chyli, ut vocant, tam brevi tempore, & debili naturali calore, beneficio alcali, ceu contrario, mutari queat in ſanguinem, & ſanguis rurſus crebris circulationibus exaltatus ope acidi abire in lac, durum videtur creditu. Tempus enim requiritur, quo chylus in perfectum ſanguinem, & ſanguis rurſus abeat in lac; cum tamen videamus, nutrices deficiente lacte, poſt partum ſubitò lac ſentire in mammis.

§. 2.

Antequam autem ipſam lactis ſubſtantiam ritè examinemus,

necessum erit, quædam circa ipsius generationem præmittere, veritati ergo consentaneum videtur, chylum in vasa sua lactea receptum, tandemque sanguini permixtum, nusquam fere eadem facie iterum dimitti, nisi in muliere partus tempore jam imminente, ubi copiose per surculos arteriarum, per glandulas mammarum conglomeratas separatur; evidens enim magna convenientia lactis ac chyli est; (Chylus enim in hoc convenit, quatenus constat ex aquoso, limpido & gelatinoso humore, & innatantibus ei globulis pinguibus, non rubris quidem, sed pellucidis, & plurimum magnitudine & rotunditate inter se distinctis: cur autem continuò albus appareat, globulis oleosis aqueis leviter commixtis, ut sic plurimæ bullulæ politissimæ inde exoriantur, quæ radios luminis

nis ſecundum lineam rectam quaquaverſum reflectunt, ſicque ſenſum coloris albicantis producunt, adſcribendum eſt, pariter uti obſervamus, quando emulſiones è ſeminibus pinguioribus conficimus, aut ſi eſſentias reſinoſas aquæ limpidæ inſtillamus, aut quando olea cum aqueis confunduntur, & bene agitantur; ſic enim particulæ aqueæ numeroſiſſimis oleoſis particulis intricatæ ejuſmodi ſuperficiem, talem colorem cauſantem, acquirunt. Confer de hiſce *Bergeri* tractat. de natura humana. Lac enim limpham eſſe pinguiorem aut chylum cum ſanguine mammis adductum, abſque illo intra harum glandulas ſecretum, inque earum alveos lactiferos depoſitum, jam à Celeberr. *Bohnio*, plurimiſque aliis probatum eſt: quomodo autem per mammas ſepare-

tur, eleganter explicat *Bergerus*, dum ſic inquit: Univerſa ſororiantium mammarum moles variis arteriarum propaginibus, præcipue autem thoracis, & illis, quæ ex ſubclaviis oriundæ, mammariæ dicuntur, iisdemque appenſis ſacculis ovalibus, ſive folliculis glanduloſis, atque ex his productis tubulis & vaſculis lacteis, ad papillam abeuntibus, extuberat, quo ex advecto per arterias ſanguine portio lymphæ pinguior & chyloſa in iſtis glandularum canaliculis, recedente interim per venas, vaſaque limphatica ſanguinis maſſa, non ſeparetur tantum ac recipiatur, ſed etiam colligatur & aſſervetur. Nam hæc vaſcula lactea, ubi radicibus tenuiſſimis ex arteriis exierunt, in varios deinde trunculos confluunt, qui per glanduloſam areolæ expanſionem progredientes, multis ana-
ſto-

ſtomoſibus coëunt, & modo diducti magis, modo iterum coarctati cellularum inſtar & ciſternularum lac ſecretum, adductumque à radicibus colligunt, & quo ſufficiens ſemper infanti alimentum adſit, aſſervant. Cæterum uti chylus nulla præcipitatione, ſeu nuda tantum tranſcolatione: quemadmodum enim ſemina chyloſa lacteſcentia cum aqua contuſa per linteum ſubtile lac aliis quiſquiliis immixtum, facili negotio transfundunt, & farina, ceu ſeminum emulſio, ſicca facile mediante incerniculo ſeparatur à mola à furfuribus, ſine ſeparatis alterius, ſeu præcipitantis interventu, pariter ſuccus chyloſus, mediante menſtruo, è cibis prolectus, & recrementis alimentorum adhuc permixtus, levi preſſu, ſive motu inteſtinorum periſtaltico tranſcolatur per orificiola

lacteorum in inteſtina hiantia, inque maſſam ſanguineam ulterius ablegandus, uti notavit *Buxbaumius*, ità pariter lactis materia per arteriolas arteriolarum in glandulis mammarum conglomeratis nuda tantum tranſcolatione & ſeparatione perficitur.

§ 3.

Glandulas has mammarum conglomeratas vaſculorum minimorum eſſe compagem, ductuſque earum arterioſos cum excretoriis canaliculos componere continuos, dictaſque glandulas originem ſuam debere arteriis, & præſertim tenuiſſimis illarum ſurculis jam dudum comprobavit *Nuckius*: interim arteriæ illæ, quæ glanduloſam mammarum ſubſtantiam ingrediuntur, & glandularum ima conſtituunt, omnem ferè fugiunt oculorum aciem, nemoque illa-

rum

rum terminum facilè inventurus eſt, niſi tincturam quandam tenuiſſimam, pauciſſimis inter Anatomicos, uti *Nuckius* refert, cognitam in vas injiciat arterioſum, cujus particulæ eò uſque propelli poſſunt, ut vaſorum galactiferorum, ſive tubulorum lactiferorum ſubeant canaliculos, ad oculum conſpicuos. Laudatus denique *Nuckius*, ut totum hocce negotium felici cum ſucceſſu abſolveret, aliud experimentum non minus jucundum, quam utile inſtituit. Papillam videns variis foraminibus totidem ductibus excretoriis perviam, eandem cum annexa mamma compreſſit, omnemque liquorem lacteum comprimendo expulit, ex iiſdemque unum ex magis patentibus ſibi ſelegit, in quem Mercurium eâ qua potuit dexteritate injecit, & ſtatim jucundo plane ſpectaculo obſervavit,

vavit, non tantum ductus galactiferos ſive lacteos, ramorum arborum in modum expanſos, diſtincte repleri, ſed unum atque alterum ex hiſce ductibus minoribus eo uſque mercurium admiſiſſe, ut in vaſcula arterioſa dictis lacteis continua tranſierit.

§. 4.

Ex hiſce ergo liquido conſtare arbitramur, ductus hoſce lactiferos valvulis eſſe deſtitutos; alias enim liquorem & mercurium injectum excluderent, quamvis & hoc frequentiſſimè obſervetur peculiare, vaſculorum dictorum quædam variis in locis anguſtata, & arctiora liquori injecto quodammodo obſtare, quod tamen à valvulis non dependet, ſed ſubſtantiæ mammarum adipoſæ duriuſculæ, qua tubuli galactiferi nimium aliquando comprimuntur, adſcri-

ſcribendum. Ex his porrò conſtat immediata ductuum lactiferorum cum tenuiſſimis arteriolis, ex quibus glandulæ mammarum ut plurimnm conſtant, mutua inoſculatio, ut ſic ſanguis arterioſus nuda ſaltem tranſcolatione & ſecretione particulas chyloſas & ſeroſas preſſione quadam & impulſu in dictos ductus galactiferos propellat, & ibi ſecernat. Exactiorem qui horum ductuum deſcriptionem deſiderat, Clariſſ. *Nuckium* adeat, qui in Adenographia ſua curioſa illos exactè & perſpicuè deſcripſit.

§. 5.

Jam examinandum reſtat, ex quibus præſertim partibus lac componatur, quas triplices hactenus eſſe innotuit. Prima conſtat ex ſubſtantia pingui, butyroſa, oleoſa & ſulphurea. Secunda eſt caſeoſa, terreſtris & limo-

mosa quodammodo salina. Tertia est vehiculum harum nempe serosa, quæ aquea est cum admixtione salium nitrosarum; sed non in omnium animalium lacte eadem est harum partium ratio; illud enim secundum animalium species maximè differt: ut autem ejus differentia eò clarius pateat, quorundam animalium lac ergo recensere placet. Bubalum ergò maxime nobis est in usu cibario, crassum est & pingue, eique plus materiæ butyraceæ inest, quàm aliorum animalium lacti, quocirca etiam magis nutrit, & corporibus humanis magis convenit. Ovillum terrestrium seu caseosæ substantiæ plus continet. Lac caprinum medio modo se habet, nisi quod magis turgeat sero salino nitroso, & nitro volatiliori, unde teste *Etmullero* omnes vires in gradu eminentiori obtinet, quæ

sero

ſero lactis vaccini adſcribuntur, in ſpecie autem pro æſtu compeſcendo & antiſcorbutico laudatur. Aſininum poſt humanum omnium eſt tenuiſſimum. Cæterorum animalium lac, utpote quodvis in uſum ducitur, deſcribere ſuperſedemus.

§. 6.

Quamlibet autem lactis partem proprios ſuos edere effectus, manifeſtum eſt; pinguis enim, ex qua butyrum fit, præſervat a calculo, unde ratio patet, cur calculus humanus deſtillatus tam parum præbeat olei, hinc credimus, quando particulæ oleoſæ non juſta quantitate ſanguini accedunt, ac ritè cum cæteris commiſcentur, quod tunc calculus facile in renibus & veſica produci poſſit, obque id ratio in promtu eſt, quare omnia fere oleoſa, uti oleum amygd. dulc. copioſe hauſtum à cal-

à calculo præſervet. Oleoſæ enim particulæ, teſte Frider. *Hofmanno*, Amico noſtro ſingulari, in notis ſuis ad *Poterium*, ramis ſuis impediunt, quo minus arctè ſpicula ſalina coire queant in durum corpus: Compertum enim ex Chymicis eſt, oleum reſiſtere cryſtalliſationi; hinc nonnulli, ut elegantes cryſtallos acquirant, addunt lixivio ſalino ſpiritum vini rectificatum, ut ille particulas oleoſas abſorbeat. Hac intentione etiam impediunt, ne particulæ terreſtriores præcipitari, articulorumque membranæ materia quadam calciformi repleri, & ſic tophi produci queant. Sic mediante lacte caprino *Poterius* l. c. mulierem quandam 60. annorum, quæ macie incredibili confecta erat, obque virium imbecillitatem vix dolorem ſentiebat, anteque ſimul tri-

trimeſtri toto inſigni maraſmo cum lenta febri ac calculo correpta fuerat, in integrum reſtituit, & omnes hoſce morbos complicatos ſuſtulit, dum exhibuit lac caprinum quotidie cum ſaccharo albo pulveriſato. Primis diebus ℥iv. tantum exhibebantur, ſenſim augebatur quantitas, & ad ℥viij uſque. Sub finem dierum XV. excrevit nonnullos calculos oblongos & præduros, à quo confeſtim ſana evaſit: perſeverabat in dicti lactis uſu ad menſem, quo tempore depulſus eſt marcor, receſſit febris, & appetitus rediit, vivit ab hac cura ſana & vegeta, agens modo 68. ætatis annum. Quamvis autem in hoc caſu particulæ ſanguinis oleoſæ ad vias lubricandas multum contulerint, interim & ipſius lactis caprini ſerum, ſale abſterſivo nitroſo gaudens, craſſiores humo-

res

res fudiſſe, ac partes nervoſas membranaceas, ad calculos hos emittendos, irritaſſe, veritati conſentaneum eſt; hinc poſt lac copioſum aſſumtum ſæpe non tantum urinas tenues & aquoſas, verùm & largiores obſervamus. Pinguis inſuper hæc lactis ſubſtantia lubricat alvum, & dolores lenit, reſiſtit etiam venenis corroſivis aſſumtis, dum rigida & acria venenorum ſpicula oblinit & inviſcat. Hinc nonnulli Empyrici, ut panacearum ſuarum vires, quæ tamen plerumque nullæ ſunt, plebi ſuperſtitioſæ demonſtrent, aſſumto prius copioſo butyro, aut oleo amygd. dulc. vel olivarum ſecurè venena varia, uti mercurium ſublìmatum, imò nonnunquam ipſum arſenicum aſſumunt, abſque ullo quandoque ſingulari incommodo, & poſtmodum eorum quiſquilias coram

po-

populo aſſumentes incautorum marſupia emungunt. Imò ſolum lac copioſe aſſumtum venenorum aſſumtorum vires infringere, laudatus Poterius in muliere quadam expertus eſt; illa enim, dum æſtivis diebus inexhauſta ſiti premeretur, aquam fortem pro vino incaute bibit, illam, adhibitis ſimul aliis medicamentis, exhibito mane lacte vaccino chalibeato cum ceræ flavæ ℥i pauxillo nucis moſchatæ & terræ lemniæ addito, à morte liberavit, Conf. Tulp. obſ. 144. c. 2. ita quoque aurifabri, quando mercurium & antimonium tractant, fruſtum panis copioſo butyro, aut juſcula pinguiora aſſumunt, ne ab ejuſmodi effluviis lædantur. Lac inſuper ratione particularum ſuarum pinguium, eſt alimentum optimum, temperatum, dulce & egregium nutritivum. Hinc

contra Tabem, Atrophiam, Phthyſin nil melius eſt, quam lac. Optimè inſuper ratione harum particularum temperat quamlibet corporis acrimoniam; unde maxime convenit illis, qui exulceratione renum laborant, & ipſis ſcorbuticis, præſertim ſi ſuccus naſturtii, cochleariæ, vel alia antiſcorbutica ipſi admiſceantur, & duobus horis ante cibum aſſumatur. Mirabiliter prodeſt in dyſenteria, ubi magna acrimonia in primis viis; frequens lactis uſus eſt convenientiſſimus, præprimis quando abſorbentia præmiſſa fuerint. Hac ratione quoque oculorum lenire dolores videtur, quamvis hic lactis pars ſeroſa ad diluenda ſalia multum quoque conferre videatur, imò eandem ob cauſam in aurium doloribus & tinnitu præſertim muliebre tepide inſtillatum convenientiſſimum eſt.

Quum

§. VII.

Quum ergo constet, lac ratione harum particularum oleosarum & pinguium, in dictis morbis mitigandis & expellendis tam egregie convenire; non dubitandum, & illud pari ratione frequenter in Arthritide exhibitum, particulas salinas austeras, & rigidas scindentes oblinire, & mediantibus copiosissimis serosis particulis dividere, invertere, & per transpirationem, urinam, vel ubi via patet eliminare; salia enim (uti bene monet Celeberr. Waldschmidius noster) hoc in morbo prædominari, vel ex solo illo molestissimo pruritu, in parte detumente, declinante jam paroxismo percepto, patet, qualis sæpissime in pluribus observatur, quoniam sal volatile humoris serosi ibidem insensibiliter evanescens, cutaneas partes

laceſſit; ſale interim fixo una cum craſſiore ac pituitoſiore humore, qui diſcuti non poterat, in tophos abeunte. Sic quandoque veſicatoriorum uſu effuſum ſummæ corroſivæ indolis liquorem obſervavimus in Arthriticis.

§. VIII.

Jam & ſecundam lactis partem eſſentialem, quam caſeoſam, terreſtrem & paulo ſalinam diximus, examinabimus, non autem in hac ſumus ſententia, quaſi mediante hac lactis parte acidum ventriculi, quod revera in ſtatu naturali nullum, confortetur, magis enim ſic procul dubio noceret; quamvis autem certum ſit, caſeos plerumque acidum ſpirare, ætateque acriores reddi, ubi tamen ſciendum, illas particulas in lac præcipitatas, ex quibus caſei conficiuntur, longe aliter ſe habere quando

do in chylo & lacte ſunt, quam ſi extra ſua vaſa per tempus aëri liberiori exponantur; ſalia enim, quæ antea erant quaſi media & nitroſa, & aliqualiter volatilia cum oleoſis ſulphureis ac terreſtribus particulis motu quodam inteſtino invicem agitata, (quæ cum in corpore lacti & chylo permixta erant, mediante motu progreſſivo magis diſunita ac exigua, particuliſque nempe ſeroſis & pinguibus intertexta ſalium quadantenus volatilium naturam continuo ſervantia, neque tempus aut mora ipſis in ſtatu naturali conceſſa, ut ceſſante motu progreſſivo coirent, aliaque ſalia nova producerent) magis complicantur & rigidiora evadunt; quod autem lac per tempus calori expoſitum aceſcat, hoc motui particularum inteſtino, ubi ſalia anteà magis tenuia & quodammodo

nitroſa oleoſis intermixta, mediante copioſo ætheris influxu, & aëris liberioris acceſſu arctius conjunguntur, & figuram ſuam & nexum naturalem deſerere coguntur, magiſque rigida & ponderoſa evadunt, moleculas leviores gelatinoſas & terreſtres ſic facile præcipitant; ſuum autem ſymbolum hic multum contribuere aërem, vel inde conjiciendum, quoniam ille ſolus in corporibus quibuſdam ſalia acida notabili copia producit, uti hoc liquido apparet in alumine in igne aperto calcinato, quod intra breve temporis ſpatium aëri liberiori expoſitum ratione ponderis duplo augetur, ità ut notabilis ſalis acidi aluminoſi quantitas extrahi queat; Cur autem in ipſis mammis lac quoque nonnunquam coaguletur, vel ab acrimonia ſanguinis acida, vel ab impedito lactis motu progreſ-
ſivo,

ſivo, & quorundam tubulorum galactiferorum obſtructione provenire ſolet, nullo etenim hactenus argumento conſtat lac ſanum ſtatim émulctum continere acidum. Qualiter autem quoque hæc lactis pars ſuum ſymbolum afferat, his paucis accipe. Uti ergo jam docuimus in ipſo lacte naturaliter ſe habente nullum acidum deprehendi poſſe, quamvis illud diu calori & aëri expoſitum, mediante quodam motu inteſtino & fermentatione aliquali ſenſum aciditatis acquirat, quod tamen ceu novum productum ad ſtatum lactis naturalem minimè applicandum, hinc & ipſius lactis caſeoſæ particulæ, quæ lacti in corpore inſunt, & improprie tales à nobis vocantur, multum quantum differunt ab illis, quæ extra corpus caſei materiam præbent; nam illæ in corpore de-

gentes ſpecie molecularum terreſtrium, ſubtiliſſimarum gelatinoſarum in lacte, & chylo, & ſanguine verſantur, juſtamque lacti conſiſtentiam conciliant, particulas oleoſas, pingues & ſeroſas lubentiſſimè arripiunt, cumque illis, ſi juſto motu progreſſivo urgeantur, lac in ſua mixtura & craſi conſervant, efficiuntque ut lac tanquam liquor magis craſſus lentius per ſuos ductus galactiferos propellatur.

§. IX.

Quomodo autem & hæc lactis pars tam in Arthritide, quàm aliis morbis ſcorbuticis conferat, quæri poſſit, utilitatem autem præſtat in dictis affectibus; quoniam partes lubricoſæ, limoſæ & quodammodo terreſtres ſunt, hinc acrimoniam humorum blande temperant, imbibunt ac abripiunt, unde

unde rationem patere existimamus, cur, quando nutrices acida ingerunt, aut si colluvies humorum acriorum in primis viis, & massa sanguinea sit, cur tam promte lac corrumpatur; ejusmodi enim particulæ acrimonia imprægnantur, atque unà cum cæteris lactis partibus in glandulis mammarum separantur, & omne lac tam coagulando, quam inspissando statim male afficiunt, aut aliquando à cæteris lacteis particulis secedentes, & ob nimiam crassitiem remanentes, in causa sunt, ut lac tandem prodiens nonnunquam aquosum ac limpidum appareat, adque nutritionem inutile reddatur.

§. X.

Tertia autem hujus lactis pars serosa partim ex aqueis, partim gelatinosis, & partim salinis nitrosis particulis constat, hinc

ſi lac extra corpus aceſcit & coagulatur, utplurimum particulæ ſeri gelatinoſæ paulo craſſiores & terreſtriores ſitum & motum ſuum deſerunt, & privatis pinguioribus particulis ad plurimam partem magis arcte & invicem complicantur, inque ſubſtantiam caſeoſam, de qua ſupra egimus, abeunt: Seri autem virtutes potiſſimum particulis ejuſdem aqueis & ſalino nitroſis abſterſivis adſcribimus; ratione enim harum particularum vim detergendi, conſolidandi, acrimoniam humorum demulcendi & temperandi, alvi fæces & urinam provocandi obtinet, viſcerum inſuper obſtructiones, dum ſalia acria diluit, & nimis volatilia, mediantibus particulis nitroſis figit, tollit, ipſorumque exulcerationes ſanat, ſanguiniſque acrimoniam corrigit, confert hinc magno-

pere in nimio æſtu febrili, & ob vim ſuam alexipharmacam in febribus malignis laudatur, ut adeò ipſius virtus, quam in Arthritide præſtat, miranda minimè ſit; nam, quoniam in Arthritide, præſertim fixa materia peccans, in canaliculis & interſtitiis membranarum & glandularum mucilaginoſarum hærens, admodum tenax, lenta, viſcoſa, acris & auſtera eſt, hinc particulæ lactis ſeroſæ facile per ipſos ductus & canaliculos, ubi materia peccans hæret, penetrant, atque partim mediantibus particulis aqueis ſalia acria & humores ſtagnantes attenuant, imbibunt & ſecum abripiunt, tam per inſenſibilem tranſpirationem, quam per urinam, aut ubi viæ patent, eliminant, partim etiam ſalia ſeri nitroſis ſimilia ejuſmodi ſalia corrigunt & invertunt, ut

 ob-

obtuſiora & minutiora facta eo facilius è corpore educi queant. Hic iterum probe notandum eſt, & ipſa ſeri ſalia ſe facile aliis, ipſorum genio conformia, aſſociare, hinc ratione animalium, alimentorum, vel paſtus ſæpe differunt, lactique varias qualitates conciliant; hinc obſervatum eſt in capris, ſi capræ herbis veſcantur catharticis, puta Gratiola, Tithymalo aut Scammonea, uti fit in Syria & ejuſmodi regionibus, ubi tales herbæ frequenter creſcunt, quod tunc lac aſſumtum alvum potenter purget. Sic & crocus frequenter exhibitus lac quoque ſuo odore, imo & colore nonnunquam afficit.

§. II.

Hinc illi, qui lac in uſum ducere cogitant, probe obſervent, ut animal hoc ſubminiſtrans bonis & laudabilibus herbis ſpirituo-

tuosis & alimentosis nutriatur. Observatur enim si vaccæ æstate perfectis herbis ac spirituosis nutriantur, illas dulce magis ac perfectum præbere lac, quàm si hyeme stramine & fœno pastæ fuerint. Cæterum hic minime necessarium judicamus, seri virtutes omnes, quas & in aliis morbis præstat, hic recensere, quoniam hæ Practicis sunt notissimæ. Sed adhuc annotari meretur, ipsas lactis partes essentiales, quas hactenus separatim explicavimus, unitas, uti sunt in lacte & bene invicem commixtas, sane majori efficacia non modò salia & humores lentos, viscidos circa articulos morantes dissolvere, invertere, materiamque arthriticam eliminare, sed & insuper sanguini communicatas glandulis juncturarum mucilaginosis benignum suppeditare humorem, ut mu-

cilago blanda in dictis glandulis secernatur, juncturarumque membranæ & tendines ejusmodi blandiori mucilagine humectatæ foveantur, ut eò promtius absque ullo incommodo functiones naturales & motus perfici queant, simulque membranæ, si vel nimium siccæ, aut tenaci quadam acri materia præternaturaliter complicatæ fuerint, ut variæ obstructiones sic exortæ fuerint, laxentur adque pristinum vigorem remotis obstructionibus reducantur. Sed hic probe observandum quod in monito §. 2. cap. 2. annotavimus, ipsum lac non antea in usum vocandum, quam si acidum in primis viis, humoribusque corporis latens subactum, aut ita eliminatum & inversum antea per medicamenta absorbentia ac sanguinem depurantia, & per bonam diætam ad no-

notabile tempus præmiſſam correctum fuerit, ut nulla præpoſtera coagulatio aliudve incommodum inde timendum ſit; ſic enim nulla noxa accedet, ſed certa curatio expectanda erit. Prudens enim Medicus in hunc finem adhibitus facili negotio corpus, ſi vigor partium nondum totaliter deſtructus ſit, ad diætam hanc in uſum vocandam diſponere poterit, ſed objiceret fortean aliquis, quoniam Arthritidis cauſa in ſale quodam acido, humores circa articulos viſcidiores & acriores reddente, conſiſtat, hinc quamdiu quædam diſpoſitio ad Arthritidem in maſſa ſanguinea lateat, lac tutò, ad morbum hunc profligandum, in uſum vocari non poſſe, ad quod reſpondemus, ipſam Arthritidis cauſam haud raro quoque in ſingulari acrimonia lixiviali,

ſal-

ſalſa & bilioſa conſiſtere, præſertim in perſonis ſanguineis, ubi ſæpe nullum acidum volatile, neque in primis viis, neque in ſanguine obſervatur, vel ſi in primis viis acidum quoque penes ejuſmodi perſonas adſit, per crebras circulationes ejuſmodi ſalia acida ſanguinis ſali volatili adjunguntur, & in lixivioſa & bilioſa abeunt; ubi autem acidi humores revera adſunt, obſervandum, ipſos tandem per aſſumta abſorbentia alcalina, ſanguinem depurantia, & bonam diætam ita corrigi, ut ex acidis quodammodo lixivioſa evadant, & ſalium mediorum naturam frequenter induant. Hinc obſervamus, quando præſertim alcalia & abſorbentia tàm internè quàm externè frequenter adhibeantur, dolores arthriticos (quoniam ſpicula acidorum ſolidiora infrin-

gun-

guntur & immutantur) mitigari, ut hinc Willisii mixtura, quam in Arthritide externè calide applicandam suadet, sit excellentissima, nimirum solutio salis tartari & salis armoniaci in aqua fontana vel pluviali. Sic novi Amicum, qui in ejusmodi Arthritide linimento quodam calce viva confecto dolores miraculi instar sustulit, hinc pari ratione spirit. sal. armoniac. Camphor. spiritus atque oleum tartari solidum, imò ipsa urina egregie dolores mitigat. Ibi etiam conducunt spiritus cochlear. nasturt. sal. volat. C. C. succin. &c: Verum ubi humores Arthritidem caussantes magis biliosi, lixiviosi corrosivi sunt, dicta remedia non tam bene conveniunt, sed potius præsertim volatiliora & spirituosiora malum sæpe augent, inque illa potius conveniunt fi-

xiora

xiora abſorbentia nitroſa, imò aliquando oleoſa & ſubacida præſertim externe. Uti balſamus ſulphur. ſuccinat. Balneum vel ſpiritus formicar. Lac ebutyratum acidum, muria halecum, ſuccus lumbric. terreſtr. cum vino expreſſus, utpote copioſo ſale nitroſo turgidus, cataplaſma ex mica panis triticei cum lacte dulci cocta, addito tantillo croci, item Bolus, terra ſigillat. emplaſtri vel cataplaſmatis forma applicata, uti & internè decocta lignorum & multa alia abſorbentia terrea. Arcanum in Podagra mitiganda & quandoque curanda ex auro &c. ſingulari modo chymicè à noſtro primario Pharmacopæo Aulico Domino *Caſparo Rheinboldo* paratum mira præſtat, Experto crede Roberto. Idem remedium in Calculo veſicæ ſingulare eſt ad dolores mi-

mitigandos & calculi concretionem ulteriorem impediendam. Veteres quoque ubi ejusmodi humores peccârunt, lumbricos cum lacte subigerunt & per linteum expressos feliciter propinârunt. Per dicta enim medicamenta salia nimis corrosiva & volatilia invertuntur, figuntur, & per urinam & sudorem eliminantur.

§. XII.

Observandum porro Curam hanc lacteam, quoniam plerumque materia peccans circa tendines & membranas nervosas, & præprimis in glandulis mucilaginosis hospitatur, & non uno impetu ex tam augustis cellulis & vasculis eliminari potest, diu esse continuandam usque corpus à vitiosis humoribus plenarie repurgatum sit, & quasi rejuvenescere incipiat, lenia autem evacuantia ac laxan-

xantia, durante hac diæta lactea, interdum in usum vocanda esse, vel inde necessarium videtur, quoniam plerumque stomachus ac intestina in Arthriticis plerumque deprehenduntur debilia, ut sic non raro contingat lac assumtum quandoque ob tardiorem chylificationem, motu quodam intestino vehementer agitari ac præcipitari, ut sic quædam saburra viscidior in primis viis, quando idoneo tempore medicamentis stomachum confortantibus, & lac ad coagulationem pronum corrigentibus malum hoc non præcavetur, hoc tamen notandum, quo leniora purgantia ac laxantia sunt, eo esse meliora, hinc omnium optimè convenit Rhabarbarum, quod non tantùm evacuat, sed & tonum viscerum confortat.

§. XIII.

Lactis præſtantiam non modò in Arthritide, ſed & aliis morbis mirabilem eſſe, jam ſupra demonſtravimus, quibus addimus quæ Cl. Emanuel König in Regno ſuo animali p. 276. ſ. III. habet, dum dicit: Sed quid dicendum de vi lactis medicamentoſa non minus ac alimentaria, hæc quum conſtet ex vi aphrodiſiaca (præſertim ſi æſtate ejus ℥iij. dentur cum ſachari ℥i. piper. ʒß.) eluceſcit & altera in morbis alias ſumme rebellibus. Certe divini quid in lacte latet, ait Celeb. Wepferus in obſerv. Verzachæ, qui vidit Arthriticos quaſi novos homines inde factos fuiſſe, ſymptomata quoque hypochondriaca & Nephritidem ablatam, ſic ut illi legitimo ejus uſu habitum firmiorem, colorem nitidiorem, & vires robuſtiores acqui-

quiſiverint, imò ſe noſſe, refert in M. C. Decur. II. An. VIII. obſerv. LXVIII. Matronam Friburgenſem, quæ unico lactis potu aliquot annos continuato à terribilibus convulſionibus & ſuffocatione ab utero miraculoſe quaſi penitus vindicata fuit; nimirum lac egregie ob vim ſulphuream temperantem, & nitro ſalinam detergentem ſanguinem acriorem & acidiorem dulcificat, unde & imprimis cremor ejus, ac inde paratum butyrum eſt egregium anodynum; ille enim cum ſacharo Saturni ſubactus in Cancro acidum corroſivum, hoc verò in Diarrhæa calide epotum acre vellicans mox mitigat, doloreſque ac tormina fluxuſque mox ſedat & ſiſtit, imò externe illitum calculi dolores ejuſque in veſicam propulſionem juvat, ſi digitis apte combinatis quaſi calculus in il-

illis teneatur, à veteribus in regione renum incipiendo versus vesicam patiens fricetur. Unde & Daniel Ludovicus haud veretur asserere, butyrum tum per se, tum aliis convenientibus alteratum plus præstare quàm omnia Officinarum unguenta, & olea composita. In Phthysi & Febri Hectica quantum valeat cura lactis, norunt experti. In Erysipelate radicitus expellenda lactis ℔. j. cui flores sambuci ad manip. 1. incocti per novem dies Maji exhibita, suadetur à Solenandro & laudato König. In tolali contractura post toties recurrentes arthriticos morbos quantum valuerit, in Quæstore thermis ac plurima remediorum farragine defatigato videre est apud Tackium, qui id sacharo & ovi contentis temperatum ei propinavit. Exemplum etiam Epilepsiæ hypochon-

chondriacæ curatæ lacte vaccino ad ℥iij. in quo ſaponis Hiſp. albiſſ. ʒß. ſoluta erat, ſingulo mane hauſto reperire eſt in Eph. Cur. An. X. Obſ. LXXXV. quo remedio alios multos Ictericos ſe curaſſe refert Sylvius prax. med. lib. 1. cap. 46. Lac, quod aſteriſco notandum eſt, mihi quoque fluxum hæmorrhoidalem cum euphoria excitavit.

CAPUT VI.

§. I.

Antequam finem hiſce imponimus rationem reddere conabimur, cur quidam hac cura ſanati per plures annos ab Arthritide immunes viventes, certis quibuſdam anni temporibus, præſertim variantibus tempeſtatibus vel eo tempore, quo antea Arthritide corripiebantur,

quoſ-

quoſdam debiles & obſcuros dolores vix ſenſibiles, & poſt lenem ambulationem ſtatim ceſſantes, circa juncturas & alia membra, quæ ordinariò Arthritis antea invadere ſolebat, percipiant. Quod inde evenire exiſtimamus, quoniam ſanguis & humores ab aëre & æthere præternaturaliter influente quadammodo condenſantur, hinc procul dubio humores paulò craſſiores in glandulis mucilaginoſis ſeparati membranas leviter quodammodo diſtendunt: quoniam autem non tam acrimonia aliqua, quàm ſingulari quadam turgeſcentia, & leviori craſſitie peccant, hinc dolorem vix ſenſilem producunt, qui dolor poſt leviorem ambulationem. in qua ſanguis iterum celerius movetur, ſtatim, iterum ceſſat.

§. II.

Denique necessarium duxi quorundam objectiones, qui lac in Arthritide tanquam summe noxium rejiciunt, hic proponere & solvere. Primò enim dicunt, quamvis teste experientiâ, quibusdam, qui exulantibus cæteris omnibus, excepto saltem pane non acido, stricte se diætæ huic lacteæ adstrinxerint, profuisset: quamprimum autem ad sanorum diætam, utut lenem mitemque sese receperint, qui huic insueverunt, Podagram confestim revertere, ac pejus longe quam antehac ægrotos vexare: labefactatis enim hac methodo naturæ principiis ægrotos jam morbo pellendo magis impares reddi, unde & postea periculosius & diuturnius infestare. Verum enim verò si rationi pariter ac experientiæ fides sit habenda, rem longe aliter se habere obser-

ſervare licet; nam teſte ipſa experientia, uti jam ſupra ſufficienter demonſtravimus, non modò plures divino hoc remedio per plures annos ab Arthritide liberatos fuiſſe, ſed &, uti in Nobiliſſimis Viris adhuc viventibus, & optime ſe habentibus, Hagæ Comitum nunc habitantibus, nimirum *Marchione de Bougi*, *Domino de Chamar*, & *Domino Conſiliario de Talo*, (uti in epiſtola, quam hunc in finem hic publicare placuit, cernere licet) obſervatum illos exacto diætæ hujus lacteæ tempore, varia alimenta, uti antea ſolebant, aſſumſiſſe, & cum illorum amicis convivaſſe abſque ullo incommodo, jam per plures annos, ſi *Marchionem de Bougi* ſaltem excipias, qui ſpatio novem vel decem annorum bis vel ter Arthritide correptus fuit (ob exceſſum fortaſſe rerum non naturalium)

ſanos vixiſſe, quoad rationem conſtat, quò facilius alimenta in bonum chylum commutantur, ac ſanguini juſta quantitate communicantur eò meliores ac laudabiliores progigni ſpiritus, ac ſic per conſequens partium vigor reſtituitur & augetur, lac autem talia præſtare, non modò vis ejuſdem aphrodiſiaca teſtatur, ſed & illi, quorum diæta potiſſimum (uti ruſtici plurimi in Helvetia) in aqua & lacticiniis conſiſtit, comprobare videntur; illi enim carnivoras & alias gentes deliciis deditas robore, magnitudine corporis & ſanitate, floridoque faciei colore mirum quantum plerumque vincunt, neque facile unum ex illis Arthritide, Malo hypochondriaco, Scorbuto aliiſque morbis laborare deprehendes.

§. III.

Si objicere placeret, cur Arthritici præſertim primis diætæ lacteæ menſibus à lacte frequenter hauſto debilitatem ſtomachi cæterorumque membrorum ſentire ſoleant, ut nonnunquam opus habeant ſtomachica & medicamenta confortativa aſſumere, ſed ratio hujus rei evidens erit, modò conſideremus in ipſis Arthriticis ventriculi & inteſtinorum glandulas ſuccum gaſticum & inteſtinalem continuò fundentes, à materia quadam viſcida partim obſtructas & oblinitas eſſe, ut non niſi ſubtiliſſimis humoribus liquidioribus introitum in poros concedant, hinc lactis aqueæ particulæ cum paucis oleoſis nutritiis poros & canaliculos ventriculi ſubeunt, inque chylum aquoſum pinguioribus lactis particulis, ea qua decet quantitate,

non impraegnatum abeunt, hinc Chylus in ſanguinem delatus, utpote particulis nutritivis parcè imbutus, ſufficiente nutrimento partibus non proſpiciens, iiſdem aliqualem conciliat languorem & debilitatem, particulæ autem lactis craſſiores forma fæcum per alvum rejiciuntur, poſtquam autem ipſæ aqueæ lactis particulæ copioſæ (quamvis ob particulas pinguiores parce ipſis admixtas, initio non tam ſtabile nutrimentum partibus adduxerint) repetitis ſæpe vicibus maſſam ſanguineam ingreſſæ fuerunt, ſaliaque in maſſa ſanguinea corroſiva humores coagulantia reſolverunt, imbiberunt, inverterunt, perque ſudores & urinam eliminaverunt, tunc ſenſim ac ſenſim humores illi, qui in glandulis ſeparantur, & ad concoctionem & alimentorum digeſtionem concurrunt, uti ſaliva, ſuc-

ſuccus ventriculi gaſtricus, ſuccus inteſtinalis, bilis, ſuccus pancreaticus, tenuiores evadunt, atque glandularum canaliculi & pori aptiores redduntur, non modo lactis ſubſtantiam aqueam, ſed & ad plurimam partem ipſius ſubſtantiam oleoſam nutritiam recipiendi, inque chylum laudabiliſſimum commutandi. Cur autem, ſi Arthritici alimenta ſua ordinaria aſſumunt, non eodem quoque modo debilitentur, in cauſa eſt, non modò quoniam ejuſmodi ciborum particulæ per longam conſuetudinem glandularum ventriculi & inteſtinorum poris magis ſunt conformes, ſed præſertim, quoniam ejuſmodi cibi craſſiores & ponderoſiores exiſtunt, ut hinc pars illorum ima chyloſa ſingulari quadam vi ab incumbentibus aliis in dictos poros protrudatur, ad quod ſimul concurrit ſingularis quædam

acrimonia, quâ ventriculi tunicæ vellicatæ, quasi impetu partes chylosas segregant, lac autem, quod lenius premit, non tam facile porulos viscoso humore turgidos intrat, sed potius sensim atque sensim se insinuat, in quantum tubuli, qui adhuc aperti sunt, à mucoque crassiori quodammodo liberati ingressum permittunt. Si tamen tonus viscerum naturaliter se habeat, primæque viæ nullo acido aut viscidis humoribus inquinatæ fuerint, lac longe majori facilitate, ob majorem convenientiam, quam cum chylo habet, in chylum transmutatur, corpus nutrit ac confortat, quam ulla alia alimenta, quæ diuturniori mora in chylum transmutantur, præsertim si aliquantulum panis levioris triticei nullo fermento inquinati, unà simul frequenter assumatur; sic enim partes lacteæ pondero-

sio-

fiores factæ facilius vaſa lactea ſubintrant, atque ſolidum alimentum fibris ſubminiſtrant, vigorque partium mirum quantum reſtauratur, atque nullo modo hac methodo naturæ principia labefactantur.

§. IV.

Cum autem jam ſuprâ experientia comprobaverimus, hoc veritati minime conſentaneum eſſe, Arthriticos hac methodo curatos, poſt curationem & abſolutam diætam lacteam iterum alios cibos aſſumentes, ſtatim recidivam, & quidem majori vehementia, quam antea ſuſtinere. Interim minime negamus, recidivam facili negotio, & quidem vehementiorem iterum accedere poſſe, quando quis enormes circa diætam & animi paſſiones committit errores, nimirum ſi quis incipiat indulgere cibis acidis, fumo induratis, flatulentis

& malæ concoctionis, vinumque acidum & nimis generoſum frequenter hauriat, Venerique animique paſſionibus, ut iræ, triſtitiæque nimium iterum deditus fuerit, ſique quis frequenter frigori & pluviis ſe exponat; ſic enim procul dubio morbus reaccedet, & miſerrimum inobedientem patientem in manifeſtam præcipitabit perniciem. Neceſſarium ergo erit, alimenta laudabilem ſuccum cum lacte quaſi analogiam habentem ſubminiſtrantia comedere, & omne acidum, & nimium ſalſum angue pejus vitare. Quamvis autem conſtet, quoſdam & hoc modo curatos abſque ulla ſingulari noxa, & morbi hujus recidiva gulæ indulſiſſe, præſtantius autem eſſe judicamus, quoniam ejuſmodi audacia non ſemper felicem obtinet eventum, paulò moderatius vivere, quod facili modo patiens

tiens faciet, ſi in mentem revocet magnos & inexorabiles antea perpeſſos dolores, nulla ſæpe arte leniendos.

§. V.

Cur autem tamdiu homo mediante hac cura lactea ab Arthritide immunis per plures annos vivere poſſit; etſi poſtea iterum alia alimenta, poſtquam quolibet mane quantitatem aliquam lactis calidi aſſumſit, comedat. Hoc inde provenire exiſtimamus, quoniam lac diu tempore curæ lacteæ hauſtum ferè omnem acrimoniam ſanguinis & humorum Arthritidem cauſantem vel immutavit, vel eliminavit, & membranas fibraſque laxiores reddidit, ut humores facilius per eas circulare poſſint, hinc non tam facile ſalia acida de novo congregantur, membraniſque implicantur, Arthritidemque cauſant, præſertim ſi bo-

næ notæ cibi ſemper aſſumantur, & lac ad certam quantitatem ſingulo die mane hauriatur, ſicque ob copioſas particulas oleoſas pinguiores & blandiores ſeroſaſque ſalibus ſeſe conjungendi; & acida & acria evadendi occaſio præciditur, ut ſic vigor corporis diu ſalvus permanere poſſit. Non dubito me præteriiſſe adhuc alia dubia, quæ curæ huic lacteæ contrariantur, ſed & illa vel ita erunt comparata, ut ea hactenus dictis facile removeri poſſint, & utilitas divini hujus remedii vindicari queat, ut hinc levioribus quibuſdam dubiis præter neceſſitatem immorari minimè neceſſarium duxerimus, niſi quod addamus, quoſdam ab juſculis avenaceis & aqua frequenter adhibitis eandem ſperare Podagræ mitigationem & ceſſationem. Quoad aquam experientia conſtat, prouti annotavit Poterius

&

& Celeberr. ipſius commendator Fr: Hofmannus, qui p. 390. in annotat. ad Poterium, aquam nonnunquam laudabilem in profliganda Arthritide locaſſe operam, exemplo probat, dum inquit. Cum Arthriticorum natura fermè ſalifica ſit, non melior potus ipſis conducit, quam pura aqua, ſincera tamen & levis, quæ facile invenit vias per ſudorem & urinam. Talis copioſius hauſta diluit, & eluit ſalia peregrina microcoſmica, & fluidos ſuccos efficit. Vidimus hinc aquis dictis ſalubribus, quæ primum ſcaturire cœperunt, & ſæpius nil niſi aquæ fontanæ ſunt, leviores tamen & ſubtiliores, curatos perfectè Arthriticos, & contractura ſpaſmodica partium laborantes; ſi enim in largiſſima quantitate hauſerint iſtas. Et meretur hic notari ſingulare exemplum cujuſdam viri, qui

INDEX.

Lac

INDEX.

FINIS.

Catalogus Librorum Medicorum apud JANSSONIO-WAESBERGIOS, *in copia proſtantium.*

ABercrombius de Variatione & Varietate Pulſus & Ars explicandi Medicas Plantarum facultates ex ſapore. 8.

Actuarius & alii de urinis. 8.

Almeloveen Inventa Novo-antiqua, ſeu enarratio artis Medicæ, & de Inventis vulgo novis aut nuper repertis, ſubjicitur rerum inventarum Onomaſticon. 8.

Aphoriſmi Chemici. 12.

Argenteri Opera omnia Medica. Fol.

Axtius de Arboribus Coniferis & Pice conficienda. 12.

BAlduini aurum auræ ſuperius ac inferius Hermeticum. 12.

Bartholinus de inſolitis partus humani viis. 8.

—— de Ductu Salivali obſervatio Anatomica. 8.

Bayle Diſſertationes Medico-Phyſicæ, & Problemata Medica & Phyſica. 12.

Bentzon Theoria Iatrica de Affectibus ſeptentrionales jactantibus, 4.

—— de Catharro Diſputatio inauguralis. 4.

Berengarius de Fractura Cranii liber aureus. 8.

Blaſii anatome Hominis variorumq; Brutorum. 8.

Boccone Icones Plantarum Siciliæ, Melitæ, Galliæ & Italiæ. 4.

Bontekoe de Febribus Diatriba, 8.

Boot Icones Florum, Herbarum ac Fructuum. 4.

Boyle apparatus ad Hiſtoriam naturalem ſanguinis humani. 8.

—— Tentamen Porologicum Animale. 8.

—— de ipſa Natura Diſquiſitio ad amicum. 12.

—— de ipſa Natura. 12.

Breynii Exoticarum aliarumque minus cognitarum Plantarum centuriæ. Fol.

Broen

Fran-

Lem-

Lemnius de Termino vitæ. 12
Lepidi Pacifici Responsio ad Epist. Bibliop. Leidensis de Exilio Medicorum Romanorum & absurdis Drelincurtii libris. 8
Linden Medicina Physiologica. 4
Lossii Observationes Medicæ. 8
—— de Morborum Curatione. 8
MAlpigii Opera omnia Anatomica & posthuma. 3 vol. Fol.
Marggravii Prodromus Medicinæ practicæ. 4
Maurocordatus de Motu & Usu Pulmonum. 12
Merret Pinax rerum Naturalium Brittnanicarũ. 8
Mediolani Schola Salernitana. 12
Michaelis de Apoplexia, sive Morbum attonitum curandi methodus. 4
Morley de Morbo Epidemico. 8
Mundy de Aere Vitali, de Esculentis & Potulentis. 8
Munniks de Urinis. 8
Munting de vera antiquor. Herba Britannica. 4
NEandri Tabacologia, seu Descriptio Tabaci Medico-Chirurgico-Pharmaceutica. 4
PEchlini Observationes Physico-Medicæ, nec non Ephemeris vulneris Thoracici. 4
Peyeri Merycologia, sive de Ruminantibus & Ruminatione. 4
Pharmacopæa Bateana. 12
—— Hagiensis. 12
—— Ultrajectina. 24
Plazzonius de Partibus generationi inservientibus. 12
Portzii Demonstratio brevis Medico-Chirurg. de Tumoribus, & in specie de Spina ventosa. 12
Primerosii Animadvers. in Jo. Wallæi disputat. Med. pro Circulatione sanguinis Harveana, nec non de Usu Lienis adversus Medicos recentiores. 4
—— Ars Pharmaceutica. 12

Raji

RAji Historiæ Plantarum tomus tertius. Fol.
-.- Methodus Plantarum. Accedit methodus Graminum Junctorum & Cyperorum, 8
--- Synopsis methodica animalium quadrupedum & serpent. generis. 8
--- Stirpium extra Britannias nascentium Sylloge. Adjecti Catalogi variorum Alpinarum Pyrenaicarum. &c. 8
Rau Responsio ad qualemcunque defensionem Fred. Ruyschii pro septo Scroti. 4
Rhyne de Arthritide, Mantissa schematica, acupunctura, Chymiæ dignitate, &c. 8
Riverii Arcana Medica. 12
Salius de Febre Pestilenti. 8
Schmitzii Compendium Medicinæ practicæ. 12
Serna de Naturali animarum origine adversus Dan. Sennertum. 4
Silvatici Consilia Medica. Fol.
Silvius de Febribus. 12
Sinapius de Materia Anodynorum & Opio. 8
Someren de Variolis & Morbillis. Item de Renum & Vesicæ Calculo. 8
Steno de Musculis, & Specimen Myologiæ. 8
Swalve de Alcali & acido. 12
. . . . Ventriculi Querelæ & opprobria. 12
Sydenham Opuscula Medica. 8
TEntamen Medicum de Variolis. 12
Theophrastus de Igne & Odoribus, interprete Turnebo. 12
Thomsonii Epilogismi Chymici, Observat. & Remedia Hermetica. 8
Tollii Manuductio ad Cœlum Chymicum. 8
. . . . Promissa Chemica sive Sapientia insaniens. 8
. . . . Fortuita. 8
Tractatus de Aquis Medicatis, Heers, Blondelli, Clos. & Listeri, 12

Ver-

VErzaſcha de Apoplexia. 4
. . . . Medicina practica Laz. Riverii in compendium redacta. 8
Vieuſſens Neurographia univerſalis. Fol.
. . . de Mixti remotis principiis & fermentatione. 4
Vigani Medulla Chemiæ. 8
WEidenfeld de Secretis adeptorum, ſeu de Uſu ſpiritus vini Lulliani. 4. & 12
Wharton Adenographia ſeu de Glandulis. 12
Willichii Obſervatio de Salinis Cracovianis. 8
Wursbainii Salamandrologia, ſeu Salamandræ deſcriptio. 8
Withaker de Sanguine uvæ. 8
Zobelii Tartarologia Spagyrica. 12

Livres François.

BOccone Recherches & Obſervations naturelles. 8. avec fig.
Chymie de Thibault. 12
De la Generation de l'Homme ou Tableau de l'Amour Conjugal, par la Venette. 12. avec fig.
Traité des Pierres qui s'engendrent dans la terre & dans les animaux, par le même. 12

Nederduitſche Boeken.

HElmonts Paradoxale Diſcourſen, Gedagten over de Natuurkunde en Wederkeering der Ziele. 12
Heyde Ontledinge des Moſſels, Nieuw Licht der Apothekers, en eenige Medicinale Waernemingen. 8 met figuren.
Koningſem Gelukkige Steenkonſt. 8
Schultetus Nieuwe Wapenhuys der Chirurgie. 8
Vreeswyks Chymiſche en Medicinale Werken. 8
Willis Geneesmiddelen. 2 deelen. 8
. . . . . van de Fermentatie. 8.

Hochtheutſche Bücher.

Amor proximi von Wein der Weisheit und Saltz der Warheit. 8.

Carrichters Krauterbuch. 4.

Digby Philoſophiſche Geheimnuſſen und Chymiſche Experimenta. 8.

Gehema Eroberte Gicht durch die Chineſche Waffen der Moxa. 8.

Glauberi Unterſchiedliche Chymiſche Schriften. 8.

Heinſii Zeughauß der Geſundheit. 8.

Koffskhii Tinctur Wurtzel und Materia prima Stein der Weiſen. 4.

Schmit Spiegel der Anatomie. 12.

Süßgemachte ſaltzwaſſer. 12.

